EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 172, 1 Temmuz '97

Sınıf çalışmamızın güncel durumu

Yıllarca sınıf çalışmasında yeni bir çalışma tarzına geçmeyi başarabilmek çözülmesi gereken bir sorun olarak kaldı önümüzde. Bunun esası, dışardan ve bir çok durumda sistemsiz olarak yürütülen bir genel propaganda-ajitasyon çalışmasından fabrika içi zeminlere oturmuş bir gündelik sistemli çalışmaya geçişti. 3. Genel Konferansımızda enine-boyuna tartışılan bu sorun, konferans sonrası süreçte nihayet pratik bir çözüme kavuştu. Gelinen aşamada büyük ölçüde fabrika eksenine oturan, fabrika içi ilişkiler üzerinden süren bir çalışma tarzını ve düzeyini yakalamış durumdayız.

Sınıf çalışmasında bu tür bir tarz her zaman için temeldir. Çalışmada verimliliğin, başarının, kökleşmenin temel yolu ve güvencesidir. Fakat içinde bulunduğumuz bugünkü ortamda, sınıf hareketinin bugünkü koşullarında bunun bize sağladığı ek avantajlar vardır. Böyle bir çalışma temeli kazanmış olmak sayesindedir ki, sınıf hareketinin genelde en durgun dönemlerinden birini yaşadığı bir sırada, bizim sınıf çalışmamız günden güne büyüyen, genişleyen, araçlarda çeşitlenen, deneyimlerini çoğaltan bir seyir izleyebilmektedir. Oysa çok değil bir-iki yıl öncesine kadar, genel propaganda-ajitasyonun ötesinde, işçilerle fiziki teması biz daha çok patlak veren direnişler üzerinden kurabiliyorduk. Ve eğer önden gerekli ilişkilere sahip değilsek, bu tür bir müdahale hem zor ve verimsiz oluyordu, ve hem de direnişin bitmesinin ardından müdahalenin maddi ortamını da çoğu durumda kaybedebiliyorduk.

Çalışmamız bugün böyle özel ve iğreti koşullara bağlı olmaktan çıkmıştır. Sınıf hareketinin hayli durgun ortamında biz gündelik sınıf çalışmasını kesintisiz sürdürebiliyoruz.

Sınıfa yönelik çalışmada arzuladığımız türden bir çalışma tarzına son bir-iki yıl içinde bir geçiş sağlamış olsak bile, bu alanda yılları bulan bir deneyime sahibiz. Başlangıçta, '90'lı ilk yıllarda daha çok dışardan yürüyen genel bir propaganda-ajitasyon çalışması idi bu. Bize bir çok noktadan bir ilk fiziki temas olanağı sağlasa da, kalıcı ilişkilere varamayan bir genel etkileme çabası oldu bu. Bunu izleyen dönemde bir çok yerel ya da tekil direnişle anında bağ kuran ve müdahalelerde bulunan bir geçiş evresi yaşadık. Özellikle 3. Genel Konferansı hemen izleyen evrede sayısız fabrika direnişiyle dolaysız ilişkiler içinde olduk. Bunlardan bazılarında zaman zaman belli inisiyatifler gösterdik. Bir kısmında inisiyatifi bizzat ele aldık. 3. Konferans sonrası basınımız taranırsa, kamuoyunda şu veya bu ölçüde duyulan çok sayıda direnişin dolaysız tarafı olduğumuzu, bu direnişlerin seyrini ve deneyimlerini yansıttığımızı görürüz. Ve şimdi, içinde bulunduğumuz evrede, artık belli birimlere ve sektörlere yönelik hedefli bir gündelik çalışma içindeyiz.

Farklı evrelerden geçen bu toplam süreç bize çok yönlü bir deneyim sağlamış durumda. Örgüt olarak sınıf çalışmasında bizim için önemli bir birikim ve avantaj oluşturmaktadır bu. Düne kadar daha çok sağlam ve ısrarlı bir sınıfsal kavrayış ve

yönelim içinde olmayı bir avantaj sayıyorduk. Şimdi bunu altını çizdiğimiz pratik deney birikimi ile fabrika zeminine oturan bir gündelik çalışma tarzını yakalamış olmak tamamlıyor. Bu, komünist hareketimizin maddi-örgütsel yönden bir proleter siyasal harekete dönüşmesi hedefi çerçevesinde önemli bir mesafenin ifadesidir.

Bu mesafenin elle tutulur bir göstergesi de, merkezi yönetim de dahil her kademeden örgütlerimizin ve yoldaşlarımızın dolaysız biçimde bu çalışmanın içinde bulunmalarıdır. Bu çalışma, pek az istisnayla hareketimizin en ileri kadroları tarafından bizzat organize edilmekte, yönetilmekte, yakından denetlenmekte, deneyleri toparlanmakta ve basınımızda sorunları tartışılmaktadır. Sınıf hareketinin durgun geçen bir döneminde, deyim uygunsa sınıf çalışmasına kilitlenmiş bir örgüt durumundayız. Yılların inatçı ve ısrarlı çabası sonucunda bu pratik durumu yakaladık. Aynı inadı ve ısrarı sürdürürsek, sınıf hareketiyle devrimci siyasal-örgütsel birleşmede ipi göğüsleme, bizim için yalnızca bir zaman sorunu olacaktır.

Yine de katedilmiş tüm bu mesafenin bugün hala esas olarak sınıf içinde dolaysız bir maddi çalışma zemini yakalamaktan ibaret olduğunu unutmamak, asıl sorunlar yığınının ise bu aşamadan itibaren başladığını gözönünde bulundurmak zorundayız. Çalışmamızın bugünkü sorunları konusunda basınımızda süren tartışma ve değerlendirmelere bakmak bile, bunu böyle olduğunu görmek için yeterlidir. Eğer sınıf çalışmasının dolaysız maddi ortamına henüz nispeten yeni bir evrede oturmuşsak, doğaldır ki bu, çalışmanın gerçek sorunlarıyla da henüz yeni yeni yüzyüze geliyoruz demektir. Araçlara, yöntemlere, çalışma tarzı ve üslubuna, sendikalara, sınıf içindeki reformist akıma vb. sayısız soruna ilişkin gerçek tartışmaların kendini henüz yeni yeni gösteriyor olması da bu açıdan rastlantı değildir.

Elbette bu yeni başlangıcın barındırdığı bazı tehlikeler de var. Bu evrenin sorunlarını ve araçlarını kendi içinde abartmak, ya da onların kendine özgü geçici anlam ve sınırlarını gözden kaçırarak çalışmada darlaşmak biçiminde kendini gösterebilir bu örneğin. Özgül çalışmaya geçişte uygun, verimli ve yeni ilişki kanalları yaratmaya elverişli bir araç olarak bültenlere kendini aşan işlevler yükleme eğilimi bunun ilk elden göze çarpan bir örneğidir. Bu aracı tamamlayacak, böylece onun kendi gerçek işlevini yerine getirmesini de kolaylaştıracak biçim, yöntem ve platformların kullanılması ya da yaratılması alanındaki açık yetersizliklerimizi görebilmek durumundayız.

Sınıf hareketinin durgun bir döneminde gündelik çalışmada başarılı olabilmek, sınıf kitlelerinin somut sorunlarına, fabrika yaşamının gündelik sorun ve ihtiyaçlarına, bu arada sendikal çalışmaya gerekli önemi vermeyi özellikle gerektirir. Bugüne kadar çalışmanın bu boyutundaki belirgin zayıflığımız düşünüldüğünde, bu alanda beceri kazanmanın ve ustalaşmanın önemi ve aciliyeti daha belirgin hale gelir. Ama daha en baştan çalışma bütünsel bir devrimci perspektif ve bunun gerektirdiği çok yönlülük içinde ele alınmazsa, bugüne kadar zayıf kaldığımız alanda güçlenme çabasının kendisi, çok geçmeden tersten sonuçlara yolaçabilir, tahrip edici bir yeni zaaf alanına dönüşebilir. Örneğin sendikalizm kendini böyle bir zaaf olarak gösterebilir.

Elbetteki her zayıf yönü pratikte giderme çabası, beraberinde bir ölçüde doğal bir biçimde bazı ters etki ve eğilimler getirecektir. Ama eğer peşinen bunun bilincinde hareket edilirse, bu tür etki ve eğilimlerin ortaya çıkışı da bu sayede en aza indirilebilir. Yine de halen bizim için esas sorunun özgül ve somut sorunları en iyi biçimde değerlendirerek sınıf kitleleriyle devrimci siyasal ve örgütsel buluşmayı kolaylaştırma alanındaki yetersizlikler olduğunu unutmamalıyız.

Hareketimiz yıllardır ekonomizme ve sendikalizme karşı kararlı ve ilkeli bir ideolojik mücadeleden geçmiştir. Bunun getirdiği bir açık kavrayışa, duyarlılığa, bilinç üstünlüğüne sahiptir. Buna güvenebilir ve halihazırda bizim için çalışma tarzında asıl tehlikenin sekterlik olabileceğini gözönünde bulundurarak davranabiliriz.

EKİM

İzmir çalışmasından gözlemler

"İzmir'deki komünist faaliyet, sınıfa dönük yanıyla belli mesafeler almasına karşın, hala ürünleri toparlamak ve bunlar üzerinden faaliyetin kapsam ve derinliğini geliştirmek görevi ile karşı karşıyadır."

İzmir İK'nın *Ekim*'in 170. sayısında yayınlanan yazısında yer alan bu saptamaya katılmamak mümkün değil. Yanlızca sınıf çalışmasının değil, toplam siyasal faaliyetin "ürünleri(ni) toparlamak ve bunlar üzerinden faaliyetin kapsam ve derinliğini geliştirmek" görevi ile yüzyüzeyiz. Bu ifade, çalışmanın ulaştığı düzeyin pratik hedeflerini doğru bir tarzda tanımlıyor. İzmir çalışması sözkonusu olduğunda "kavranacak halka" budur.

Ne var ki, ilgili yoldaşların da bildiği bu saptama sorunun çözümü değil, yalnızca sorumluluk alanının ve önceliklerin tarifidir. Gereklerine uygun bir pratik plan yapılmadan, yapılan vurgu kendi başına sorunun çözümünde herhangi bir ilerleme sağlayamaz. Dahası, bu aynı şeyi sık sık tekrarlamak, fakat gereklerine uygun bir pratik örememek, bu doğrunun içeriğini dejenere eden bir işlev görür. Tıkanıklık ve kısır döngüye kapı aralar. Binbir güçlükle boğuşarak yaratılan güç ve imkanların heba olmasına yolaçar vb.

Sorumluluk alanlarına ve önceliklere isabetle işaret etmek, fakat pratikte mesafeyi kapatacak bir girişkenlik gösterememek, başka kusurların değilse eğer, pratik perspektifte bulanıklığın bir işaretidir. İzmir çalışmasında bir sıçramanın eşiğine dayanıldığına ilişkin yoldaşların saptamasına tümüyle katılıyoruz. Ne var ki, böyle bir eşiğe yeni dayanıyor da değiliz. Bu, en iyimser bir yaklaşımla bir yıl önceki düzeydir. Bu bir yıl içinde katedilen mesafe ise, katedilebilecek mesafeyle kıyaslandığında bir hayli zayıftır. Kaybedilen yalnızca çok değerli bir zaman dilimi değildir. Güçleri geliştirip sıçratamamak, gereğince genişleyip yayılamamak gibi daha önemli sonuçlarla yüzyüzeyiz.

Denilebilir ki, çalışmanın tüm sorunlarına rağmen son bir yıl içerisinde de ilişkilerde anlamlı bir gelişme yaşadık. Somutta gözlendiğinde doğrudur bu. Fakat bu genişleme, halihazırdaki seyri üzerinden bakıldığında, geliştirip güçlendiren, kökleştirerek yayan bir özellik taşımıyor. Tersine, güçler belli esaslar üzerinden şekillendirilip çalışmaya derinlik kazandırılamadığı ölçüde, dağıtıcı bir işlev görüyor. İki alanda bu böyledir: Hem sorumlu yoldaşları ilişkiler içinde dönüp duran verimsiz bir pratiğe esir ediyor. Hem de güçlerin bir dönem sonra şekilsizlik içinde dağılmasına neden oluyor.

Devrimci önderlik iddası ve sorumluluğu, çevre ilişkilerine yetişmek ve onları kendi içinde yetiştirmek değil, sözkonusu ilişkileri örgütlü bir biçimde harekete geçirerek sınıf ve kitle hareketine müdahale etmek, devrimci bir kanala yönlendirmeyi başarmaktır. Doğal olarak bu, bakışımızı dar örgüt çevresi ve ihtiyaçlarından sınıf ve kitle hareketinin somut seyri ve ihtiyaçlarına çevirmek demektir. Bu noktada öncelikleri saptamayı ya da "kavranacak halka"ya ulaşmayı gerektirir. Bu çerçevede hareketin güncel seyri ve sorunlarına vakıf olmayı ve bize sınıf ve kitle hareketine müdahale imkanı kazandıracak özgülleştirilmiş politikalar demetine ve pratik bir çalışma planına sahip olmayı gerektirir.

Pratik plandan neyi kastediyoruz? Sorunun cevabına yoldaşlardan bir aktarmayla başlayalım. *"Proletaryanın bağımsız çıkarlarını temel alan bir konumdan ve fabrikaya yönelik bir siyasal sınıf faaliyetinden bir hayli uzak olan geleneksel devrimci hareketin, reformizmin sınıfa yayılarak onun siyasal sınıf bilinciyle donanmasının başlıca engellerinden biri haline dönüşmesinde temel bir sorumluluğu vardır. Reformizme karşı olmak yetmemektedir. Bu karşıtlık, sınıfı devrimcileştirmek hedefi üzerinde bir kavrayış ve bu kavrayışla içiçe bir irade, İzmir'in sayısız fabrikalarına yönelik bir*

uygulama gücü kazanmadığı ölçüde, salt kavramsal düzeyde kalmaktadır."

İzmir'den yazan yoldaşların yazılarında bu tip değerlendirme ve eleştirilere sık sık rastlarız. Bu değerlendirmeler isabetli, eleştiriler haklı nedenlere dayalıdır. Fakat gelinen yerde bu aynı eleştiriyi artık öncelikle kendi çalışmamıza yöneltmemiz gerekmez mi? "Proletaryanın bağımsız çıkarlarını temel almak", bu temelde "fabrikaya yönelik siyasal bir sınıf faaliyeti" sürdürmek, reformizmin sınıf hareketini burjuva ideolojisinin egemenliğine mahkum etmesini engellemek ve demokratik küçük-burjuvazinin siyasal çizgisinin sınırlarında tutmasını engellemek görevleri, doğal olarak komünist hareketin sorumluluklarıdır. Devrimci gruplar diye tanımlanan küçük-burjuva devrimciliğinin temsilcileri böylesi bir ideolojik-teorik konum ve sınıfsal pespektiften zaten yoksundurlar. Bu artık yeterince açık bir gerçektir. Bu tip eleştirilerle sözkonusu grupların istenilen temelde bir mücadeleye çekilemeyeceği de. Artık bu tür değerlendirmelerden kendimiz için sorumluluklar çıkarmalı, kendi misyonumuzu pratikte gerçekleştirmeye başlamalıyız. Aksi takdirde bu kez bizim küçük-burjuva devrimciliğine yönelttiğimiz eleştiriler "salt kavramsal düzeyde" kalacaktır. Değinmek durumunda kaldığımız bu ayrıntıdan asıl konumuz için çıkarılması gereken sonuç da zaten bu noktadadır: *"Proletaryanın bağımsız sınıf çıkarlarını temel alan bir perspektife İzmir'in sayısız fabrikalarında bir uygulama gücü kazandırmak"*, sınıf devrimcilerinin, yalnızca onların görevidir. İzmir'de işçi hareketinin genel seyri ve karşı karşıya bulunduğu engeller konusunda isabetli gözlemlere sahip olan yoldaşlar, bu gözlem ve değerlendirmelerin sonuçlarını da hesaba katacak tarzda kendi perspektiflerine bir uygulama gücü kazandıramadıkları ölçüde, kendi ifadeleriyle, bu perspektifler de "salt kavramsal düzey"de kalacaktır.

Çalışmamız, mevcut durumuyla henüz birimlere ve tanımlı alanlara oturabilmiş değildir. Bu yönde atılan adımlar ise, ya hedefli ve ısrarlı bir çalışmaya dayanmadığı için sonuçsuz kalmaktadır, ya da hareketin genel ihtiyaçları ile mevcut düzeyinin gerektirdiği politik esneklik ve kıvraklığı gösteremediğimiz ölçüde, sıçrama olanağı doğuramamaktadır.

Bunu bir kaç örnekle açalım. Önce sonuncusundan başlayalım.

'96 yılı içerisinde Çiğli-Aliağa hattında bir dizi fabrika ve işletmeyi kapsayan bir "işçi platformu girişimi"nde bulunduk. Böylesi bir platform girişimi, sınıf ve kitle çalışmasına geçişte anlamlı adımlardan biriydi. Yoldaşlarımız haklı olarak heyecan duyuyorlardı. İlk gelişmeler umut vericiydi; zira sınıf hareketi açısından nesnel bir ihtiyaca denk düşüyordu. Yoldaşlar haklı olarak heyecan duyuyorlardı; zira ilgili bölgede uzun dönemdir ilk kez ciddi bir fırsat yakalanmıştı. Ne yazık ki bu girişim sonuçsuz kaldı. Çok geçmeden daraldı, bir kısır tartışma ve çekişme zeminine dönüştü.

Neden? Bunu verilecek ilk yanıt, girişimde yer alan reformistlerin bozucu ve bölücü tutumlarıdır. Bu doğrudur; fakat bu kadarı gerçeğin yanlızca bir yanıdır. Reformist çevrelerin bu marifetleri her aşama ve süreçte karşınıza çıkacaktır. Reformizmin devrimci işçi hareketine düşman yüzüdür bu. Devrimci mücadele açısından asıl ve belirleyici olan, bu engeli de aşmasına başarabilecek bir politika pratiğini sergileyebilmektir. Reformizmin devrimci girişimleri boşa çıkarmasına meydan vermeden, devrimci politika ve taktiklerle reformist gericiliği boşa düşürmeyi başarabilmektedir.

Daha işin başında saptanmış özgül bir politikaya sahip olmamak, girişimin boşa çıkmasının bir öteki temel nedenidir. Bir işçi platformu oluşturmak niyeti ve girişimi elbette güzel bir şey. Peki ama ne için? Hangi işlevleri yerine getirmek için? Böylesi bir platform hangi somut talepler etrafında oluşacaktır? Hedefler ne olacaktır? Bu soruların somut yanıtları oluşmadan, elyordamıyla mesafe almak olanaksızdır. Başlasın da bir şeyler yaparız demek, gerçekte ne yapacağını bilmemektir.

Seçilmiş örnek üzerinden yapılan vurguların aşırıya kaçtığının farkındayız. Ne yaşanan bu kadar kabadır ve ne de hareket noktaları bu kadar basittir. Vurguyu kasten uçtan yapmamızın nedeni, her somut girişimin

mutlaka saptanmış hedef ve politikalarla başlatılması gerektiğine, bu çerçevede süreci daha baştan planlamanın önemine ve zorunluluğuna işaret etmek içindir. Sürecin planlanması örgütlü iradi bir sorundur. Politikanın saptanmasında ise herhangi bir güçlük yoktur. Lenin'in deyişiyle, *"işçilerin biçimlendirmek istedikleri taleplerin neler olduğunu tam olarak öğrenmesi için az çok aklı başında bir ajitöre sıradan bir konuşma yeter."*

Devam edelim. Yoldaşlarımız ne yaptı? Bir girişim düşünün, henüz oluşma aşamasında. Fakat belli bir bilinç düzeyine sahip ve farklı farklı siyasal tercihler taşıyan sınırlı sayıda işçiden oluşuyor. İleri işçi kuşağının geniş kesimi henüz oluşumdan habersiz. Bu dar işçi platformuna biz, "siyasal gündem" olarak, bir "devrim programı" olarak tanımlanabilecek bir platform öneriyoruz. İşçi hareketinin bugünkü düzeyi, toplantıya katılan işçilerin eğilimleri, hareketin güncel ihtiyacı çerçevesinde bu platformun bir başarı şansı olabilir mi?

Devrimci çevrelerin yönlendiriciliğinde oluşan işçi platformlarına örneğin "sovyet" etiketi yapıştırmak ve bundan giderek ona kaldıramayacağı misyonlar yüklemek, sınıf dışı devrimciliğin ya da sınıf içinde öğrenci devrimciliğinin öteden beri bilinen bir özelliğidir.

Mevcut siyasal rejimle tüm köprüleri atmış, kurulu düzenle karşı karşıya gelmiş, örgütlü politik bir kimlik taşıyan bir örgütsel oluşuma önerilebilecek bir mücadele hattı ve istemler demetini alıp henüz doğum sancıları çeken bir işçi platformuna dayatmak, ölü bir doğuma neden olmaktır. Bu koşullarda hem işçilerin ilgisiz kalmalarında, hem de reformistlerin işçilerin geri eğilimlerine seslenmede etkili olmalarında şaşılacak bir yan yoktur.

Oysa böyle bir platform, sözgelimi özelleştirme ve taşeronlaştırma saldırılarına karşı, sınıfın örgütlü birleşik gücünü oluşturmak hedefi çerçevesinde, ete-kemiğe büründürülebilinirdi. İşçi kitlelerin gücünü harekete geçirici istemler burada özel bir yer tutumak durumunda. Öncünün düzeyi ile sınıfın hareketinin durumu arasındaki mesafe dikkate alınmazsa eğer, sonuçta ortaya çıkacak şey kaba doktiriner bir yaklaşım olur. Buna sınıf çalışmasına talebe devrimciliğinin taşınması da diyebiliriz.

İkinci örneğimiz, yoldaşların yazılarında, "mücadele dinamikleri yer yer tanımlı biçimde ortaya çıkmaktadır" dedikleri tekstil alanından. Nafa işçilerinin sendikal örgütlenme girişimi, içerideki güçlerimizin etkin yönlendirilmesiyle hayli ileri bir aşamaya girmişti. Fakat yeterli olgunluğa ulaşma imkanı bulamadan işverenin saldırısıyla boşa çıktı. Bu gelişmenin yüzeydeki yanı. Dibini eşelediğimizde ise, bir kez daha İzmir örgütümüzün planlı, hedefli, soluklu, ısrarlı ve birimlerde kökleşme, birimlere dayalı olarak yayılma alanlarında pratik plan yoksunluğuyla yüzyüze geliriz. Sözünü ettiğimiz örnekte neler yapabilirdik? Daha sürecin başında işi sıkı tutmalıydık. Öncü kesimini daha bilinçli, daha denetimli ve politik uyanıklık gösterebilecek düzeyde kazanıp harekete geçirebilirdik. Bunun için imkanlarımız yeterince vardı. Yer yer karşılaştığımız ve kimi taraflarımızdan kaynaklı geri tutumlar aşılabilirdi. İç süreçlerine yapacağımız doğru bir müdahale ile çalışmanın zamansız açığa çıkmasını engelleyebilirdik. Öncüyle kitlesini kaynaştırmada mesafe alabilir, bu açıdan yapılan girişimleri daha zengin biçimler altında ve daha sıklıkla artırabilirdik. Böylelikle çevremizi genişleterek dayanak noktalarımızı da artırırdık. Çalışmayı birimden alana doğru yayabilirdik. Yanıbaşındaki Sun, Vizyon vb. işletmelerle eş zamanlı bir girişime doğru genişletebilirdik. Yanlızca *Tekstil Broşürü* ve bildirilerle yetinmeyebilir, müdahale, yönlendirme ve bilinçlendirmenin aracı olabilecek bir dizi başka bülten ve broşürü devreye sokabilirdik. Kısacası taraftarlarımızla sınırlı bir müdahale değil, onların da desteği ve katkısıyla alana müdahale etmeliydik.

İlginçtir, aynı dönemlerde yayınlanan *Tekstil Bülteni* bu çalışmanın somut aracı haline getirilemedi. Tüm gelişmenin sonuçları Merkez Yayın Organında birkaç haber-yorum yazısı oldu ve öylece kaldı.

Basma Sanayi, DYO, Sümerbank vb. işletmelere dönük uzun süre sürdürülen faaliyetin sonuçları devşirilerek daha yetkin bir çalışmanın dayanağına dönüştürülemedi. Basma

Sanayi'inde olduğu üzere, çalışmanın sonuçlarını devşirmek, "içerdeki" tartışmalı unsurlara bırakılabildi. Aynı minval üzerine örnekler çoğaltılabilir, fakat buna gerek yok.

Politik iklimin ılıman havasına çekilen dikkat, yaratıcı kıvrak, ısrarlı ve hırslı bir çalışmayı kamçılayan bir işlev görmelidir. "Devrimci grupların semt ve öğrenci eksenli çalışmalarına" yöneltilen haklı eleştiriler, fabrikalara dönük tanımsız ve sistemsiz bir çalışma içersinde olduğumuz gerçeğini karartmamalıdır. Siyasal sınıf çalışması, özgülleştirilmiş bir politik faaliyetin sürdürüldüğü tanımlı ve hedefli fabrika birimleri çalışması temeli üzerinde, vakit kaybetmeksizin yükseltilmelidir.

Dar çevre faaliyetinden kurtularak sınıf ve kitle çalışmasına girişmek, dağınık ve şekilsiz ilişkiler yığınının yolaçtığı girdaptan kurtulmak, sınıf hareketinin devrimci ihtiyaçlarına karşılık gelecek bir yöneliş ve performansa ulaşmak, "sınıf kavgasını harlayarak devrimci önderlik boşluğunu doldurmak", tüm bunlar pratik görevler olarak bizi beklemektedir. *"Kendi kendimizi 'öncü', ileri müfreze olarak ilan etmekle iş bitmez, - başta yürüdüğümüzü bütün öteki müfrezelerin anlayacakları ve kabul etmek zorunda kalacakları şekilde davranmak gerekiyor."* (Lenin)

Örgütsel süreklilik ve güvenlik

İzmir, bir sanayi kenti olması ve stratejik konumu nedeniyle, başından itibaren özel önem verdiğimiz bir kent oldu. Denilebilir ki, siyasal etkimiz daima sürdü ve giderek genişledi. Kitle ilişkileri yaratmakta öteki kentlere oranla pek de zorlanmadık. Fakat devrimci örgütlerin hep yaşayageldikleri örgütsel sürekliliği sağlayamama zaafından biz de kurtulamadık. İzmir çalışması sözkonusu olduğunda en temel zayıflık alanımız oldu bu.

Nedenine gelince. Sorunu bir parça basitleştirme pahasına şöyle tanımlayabiliriz. Güçlerimizi yeterli düzeyde eğitip yetkinleştiremedik. Çevre çalışmasından kurtularak fabrika temelinde mevzilenen profesyonel bir çalışmaya geçemedik. Bu temel üzerinde çalışma tarzını oturtamadık. İç deşifrasyonu engelleyemedik. Kurallara gerekli riayeti sağlayamadık vb. Bu nedenlerle siyasal polis kolay başarılar kazandı. Neredeyse her yıla bir "örgüt operasyonu" sığdı. Bunun son halkası '94 operasyonu oldu.

'94 yılı sonu ve '95 yılı başı itibarıyla bizim için yeni bir çalışma dönemi başladı. Siyasal etkimiz bir parça zedelenmiş olsa da devam ediyordu. Oysa örgütsel güçler itibarıyla çok şeye sıfırdan başlamak durumundaydık. Zira güçlerin bir kısmı tutuklamalar, bir kısmı deşifrasyon nedeniyle çalışamaz, bir kısmı da denetimden ötürü bir şey yapamaz duruma gelmişti.

Bu bir bakıma avantajdı. Israrlı, sitemli fakat soluklu bir çalışmayla bu avantajı değerlendirmek durumundaydık. Üç yıla yakın bir zamandır da bir başarı gösterdik. Düşman tüm çabalarına rağmen bu üç yıl içinde sürekliliğimizi kesemedi. Saldırı girişimleri yer yer sarsıntılara yol açmakla birlikte, kalıcı etkiler yaratmadı. Polis hırsını komünist açık alan çalışmasından almaya çalıştı.

Bilindiği gibi ilk zorlukların ardından belli bir politik faaliyet kapasitesine ulaştık. Değişik alanlarda farklı düzeylerde ilişkilerle buluştuk. Yeni mevziler edindik. Legaliteyi daha etkili kullanabilme imkanlarına ulaştık. Bu daha tanımlı ve profesyonel bir çalışmaya geçiş imkanı demekti. Yoldaşların "geçiş süreci" olarak tanımladığı bir sıçramanın yaşanması gereken dönemin içine aşağı-yukarı bir yıldır girmiş bulunuyoruz. İşte rahatsızlık konusu da budur. Süreç uzuyor ve uzadıkça zaaflar biriktiriyor. Oysa mevcut ve potansiyel imkanlar bir sıçramayı dayatıyor.

Yapılması gereken, tanımlı faaliyet alanının saptanması, saptanmış alanlara ilişkin olarak genel politikaların özgülleştirilmesi, birimlerin sorun ve taleplerine ilişkin politikaların belirlenmesi ve güçlerin buna uygun düzenlenmesidir. İç işleyişin ve iç trafiğin bu çerçevede gözetilmesidir. Böylesi bir düzeye geçmenin zaaflar biriktirdiğini belirttik. Buna ilişkin bir örnekle yetineceğiz. İç trafik bütün hızıyla ve yer yer en ilkel tarzda sürüyor. Oysa planlanmış bir çalışmayla gereksiz buluşmalar çok rahat kaldırılabilir. Uzatmıyoruz, çünkü gerisi enine boyuna irdelenmek durumundadır.

Verili kadro birikimi üzerinden böylesi bir çalışmaya geçiş imkanları var mı? diye sorulabilir. Evet, var. Kadro birikiminin nicel sınırlılığına rağmen, hayli geniş bir sempatizan/taraftar ağımız var. Önderlik ve örgütçülük yetenekleriyle bu potansiyeli harekete geçirebildiğimiz oranda, nicelik sınırlamasını da gide gide yeneriz.

Çevre ilişkilerinin harekete geçirilmesinin zorlukları vardır. Bu içinde yaşadığımız siyasal konjonktür nedeniyle ayrıca geçerli bir durumdur. Fakat sorun yine de temelde önderlik ve örgütçülükle ilgilidir. Devrimci çalışmanın binlerce küçük görevi pekala da en sıradan taraftarlara (yetenekleri, konumları ve düzeyleri gözetilerek) verilebilir. Oysa sıklıkla karşılaştığımız üzere, bu tip görevleri bile çalışmanın asli sorumluluklarını taşıyan yoldaşlarımız üstlenebiliyor. Hem de asli sorumlulukların aksaması pahasına.*

Güçlere ilişkin durumu gözden geçirmeliyiz. Genel siyasal faaliyet içinde şu ya da bu nedenle değerlendiremediğimiz veya böylesi bir faaliyete gelemeyen ilişkilerin pekala da fabrika ve alan çalışmasında anlamlı işler yapabildiklerini biliyoruz. Yeni güçlerin ve çevre ilişkilerinin ileri düzeyde kazanılması böyle sağlanabilir. Verili olan böyle aşılır. Daha geniş, daha diri güçlere böylelikle ulaşılabilir. Kısaca gücünü kullanabilen güç yaratabilir.

***

Metal, petro-kimya, tekstil, kamu emekçiler ve gençlik alanları halihazırda saptanmış çalışma alanlarıdır. Bu çalışma alanlarında vakit kaybetmeksizin somut bir faaliyete başlanmalıdır.

Tekstil Bülteni ve *Gençlik* yayını çalışmayı örgütlemenin araçları olarak ele alınmalıdır. Alandan yapılacak katkılarla daha işlevsel hale getirilmelidirler.

Metal, petro-kimya bültenleri geciktirilmemelidir. Bu mevcut çalışmanın dayattığı bir zorunluluktur da. Mükemmelliyetçilik anlayışı ya da "mesafe alalım ondan sonra" tutumu, zaman kaybetmenin dışında bir sonuç vermiyor. Bu bültenler pekala da çalışmayı geliştirip mesafe almanın aracı olarak düşünülebilir.

Kamu emekçileri alanında önemli ilk imkanlara ve güç birikimine sahibiz. Alanın özgünlüklerinden ve güçlerin dağınıklığından ötürü yeterince değerlendiremediğimiz bir alandır. Oysa iyi bir organizasyon ve işlevsel bir yayın (bülten) çalışmasıyla bu güçleri değerlendirebiliriz. Bu, ilgili alandaki güç birikiminide değerlendirme imkanı verecektir bize.

***

Tüm bu görevleri gerçekleştirme gücü ve olanağı vardır. İzmir örgütümüzün siyasal kapasitesi buna yeterlidir. Tüm sorun kapasitesinin etkin kullanımı alanındadır. Güçlükler ne olursa olsun "cüret etmek ve başarmak" olanaklıdır. İşte bu başarı sağlandığında, "kendini daha fazla dayatan devrimci önderlik boşluğunu doldurmak" bir özlem ve iddia olmaktan çıkacak, somut bir gerçekliğe dönüşecektir.

İşçi sınıfı hareketine ve İzmir'deki devrimci mücadelenin geleceğine karşı sorumlu olduğumuzu her an hatırda tutarak davranmalıyız.

Tunç SERDAR

---

* Ayrıca devrim ve sosyalizm mücadelesinden yana olmak, bir siyasal harekete taraftar olmak, eğer bir etiket ve kendini aldatma değilse, çevre ilişkilerimizin faaliyete omuz vermeleri bir zorunluluktur. Biçimsel taraftarlığa prim vermemeliyiz.

EKİM 3. Genel Konferansı

Örgütsel ve Siyasal Tartışmalar ***(Tutanaklar)***

EKSEN YAYINCILIK

2 Temmuz eylemi üzerinden kendimize dönük değerlendirmeler

Kitle eylemlerine pratik-politik müdahale sorunu üzerine

Henüz devrimci bir önderlik damgasını taşımayan, bunun gerisinde kalan veya sermaye düzeninin şu veya bu biçimde denetiminde geçen kitle gösterilerinde izlenecek devrimci sınıf tutumu ve yapılabilecek müdahale, hareketi ilerletmek bakımından yaşamsal bir önem taşır. Küçük-burjuva devrimciliği sorunu bu düzeyde kavrayacak bir ideolojik platforma ya da sorumluluk anlayışına sahip olmadığından dolayı, onun eylem alanındaki duruşu, kendi varlığını gerçekleştirmek, grupçu varlığını en şaşaalı biçimde (yapabiliyorsa) sergilemektir.

Komünist hareketin ise eylemlerdeki duruşu ve konumlanışı temelden bir farklılık içerir. Kitle eylemlerinde düşmana (sermaye sınıfı ve onun kurumlaşmış zor aygıtlarına) karşı militan ve ihtilalci tutumuyla tavizsiz ve uzlaşmaz bir duruş gösterir. Yanısıra ve daha da önemlisi, eylem alanlarına işçi ve emekçilere siyasal sınıf bilinci taşımanın bir aracı olarak bakar. Eylemlerdeki konumlanışını, tam da bu temel pespektifin gereği olarak, onlara en iyi müdahale edecek tarzda gerçekleştirir. Son bir yılın siyasal çalışma pratiği, bu alanda hayli mesafe aldığımızı, doğal bir refleks olarak gerçekleştirmekte (yetersizlikler ya da aksilikler bir yana) zorlanmadığımızı göstermektedir.

Yine de şunu belirtelim ki, bu alandaki gelişme pratiğinin ideolojik arka planı halihazırda hareketin genelinde yeterince bilince çıkarılmış, kavranılmış değildir. Kitle hareketinin sancılı geliştiği ve sınıf hareketinin de son derece zayıf seyrettiği bir siyasal süreç aslında bu sorunun kavranması bakımından nesnel bir zorluğu ifade etmektedir. Nesnelliği, marksist yöntem ışığında değerlendirmek, ona ilişkin müdahalenin öznel yanını kavramak önemlidir. Bu belli bir kavrayış gerektirse de, hareketimizin saflarındaki ortalama bir devrimcinin ideolojik-politik platformumuzdan beslenmesi üzerinden bakıldığında, sorunu bilince çıkarması çok da zor olmayacaktır. Fakat yine de hareketin bu gelişim düzeyiyle uyum sağlamakta, temel perspektiflerimizi pratik-politik tutuma dönüştürmekte zorlanan yoldaşların varlığı da bir gerçekliktir. Bu zayıflığın kimi "ileri" kadrolarda ortaya çıkması, hareketin gelişim düzeyi üzerinden bakıldığında, çelişik gibi görünmektedir. Genel çizgileriyle hareketin ideolojik-politik platformunu bilmek, kendi içinden bakıldığında, yeterli gibi görünmektedir. Fakat hareketimizin partili mücadeleyi ve sınıf çalışmasını bu yeni düzeyin üzerinden gerçekleştirmek durumunda olduğu bir siyasal süreç üzerinden baktığımızda, sözkonusu yetersizlikler bunun içinde anlaşılır olacaktır.

Eylemlere müdahaleye ilişkin vurgumuzun esası, sınıfa ve emekçilere müdahalenin olanak ve araçlarını yaratmak, varolanı en iyi biçimde değerlendirmek üzerinedir. Pratik olarak da temasın ve müdahalenin en iyi gerçekleştirileceği zeminlerde kendini üretmektir. Bu yönüyle ele alındığında, yetersizlikleri bir yana, eylemde SES korteji içinde yapılan müdahale anlamlıdır. Yaygınlaştırılması, benzer araç ve imkanların çoğaltılması gerekmektedir. Kendi örgüt korteji üzerinden, dışarıdan ve yüzeysel bir etki yaratmak belli yönleriyle mümkündür; fakat sınırlılığı da ortadadır. Biz bununla yetinemeyiz. Devrimci harekete karşı katılımımızı sergilemek -tam da onların yaptığı gibi- bizim tarzımız olamaz. Varsın onlar legal alan kortejlerimizde sınırlı sayıda insan görsünler. Biz temel "perspektiflerimiz" üzerinden şu veya bu kortejde politik bir etkinlik ve müdahale yaratmak durumundayız. Bunu bugün görmeseler de yarın göreceklerdir. Devrimci demokrat hareketi etkilemek, tam da sınıfa müdahale ve etkimizin arttığı oranda, gerçekten perspektiflerimize uygun bir biçimde gerçekleşmiş olacaktır.

Bu koşullara göre ve gerekliliği durumunda, sadece örgüt kortejiyle katılımı dışlayan bir yaklaşım değildir. Tartışılan sorun siyasal içeriğiyle kavranabildiğinde zaten böyle olmadığı da görülecektir.

Kitle eylemlerinde devrimci proletaryanın komünist öncüsüne yaraşır bir pratik tutum içinde olmalıyız

Bu alanda maalesef yer yer devrimci demokrat hareketlerin gerisinde seyreden bir pratik sergileyebiliyoruz. Onlar küçük-burjuva devrimciliğini tarz ve biçim olarak gerçekleştirmekte bir hayli başarılı görünüyorlar. Sınıfın devrimci kültür ve disiplininden yoksun bir tarzın esas itibarıyla kusurlu olduğunu biliyoruz. Bizim proletaryanın devrimci disiplini ve kültürü temelinde hareket etme alanındaki eksikliklerimiz ve bir türlü aşılamayan yetersizliklerimizin gerisinde esasta ne yattığı da bilinmektedir. Hareketin ideolojik platformuyla örtüşen bir sınıfsal zemine oturmuş bulunan, demek oluyor ki, proleter sınıf üzerinde kendini yükselten bir örgüt değiliz henüz. Örgütsel faaliyetlerimizin esasını sınıf çalışması teşkil etse de, bu, durumu değiştirmeye yetmiyor. Demek ki sınıf içinde kökleşmek ve gerçek bir proleter örgüt olmak düzeyinden henüz uzağız. Fakat siyasal çalışma pratiğimizin bizi gitgide ve çok geçmeden bu düzeye getireceğinden de en ufak bir kuşku duymuyoruz.

Hareket olarak siyasal mücadelede yerimizi alalı yaklaşık on yıl oluyor. Bu süreçte ne kendi içimizde birçok kimsenin ne de dışımızdakilerin tasarlayamayacağı bir gelişme yaşadık. Direngen militan örgüt geleneği alanında geleneksel devrimci hareketi aşan bir düzey ortaya koyduk. En basit gözaltısından örgüt operasyonlarına kadar bu militan-tavizsiz tutumumuz, dostlar üzerinde gözle görülür bir etki ve saygınlık yarattı, düşman da komünistleri tanıma fırsatı buldu. İdeolojik-politik üstünlüğümüz, yaratmış olduğumuz militan-direngen örgüt ve değerler sistemi, bizim işin esasını oturttuğumuzu göstermektedir.

Gelgelelim başka bazı alanlardaki eksiklik ve zaaflarımızı bir an önce gideremediğimiz taktirde, bu olgu bizim gelişimimizi ve etkimizi de belli yönleriyle sekteye uğratacaktır. Son eylem üzerinden bakarak açacak olursak, komünistler eylem alanında belli bir dağınık içindeydiler. Kollektif tutum ve örgüt disiplini alanında belli bir zaafiyet yaşanabildi. Bir dizi temel alanda geleneksel devrimci hareketin ilerisinde bir düzeyin sahibi olan komünist hareket, nasıl oluyor da bu alanda yer yer onun gerisine düşen bir pratik sergileyebiliyor.

Proletaryanın devrimci disiplini, sıkılı bir yumruk gibi kenetlenen yoldaşların birlikte, proletaryanın sınıf kültüründen aldığı güçle hareket etmesini gerektirir. Bu zoraki değil, bilinçli, gönüllü ve bir refleks biçiminde gelişmiş disiplinli hareket etme tarzıdır.

Bu sorun, başta da vurguladık, proletaryanın devrimci disiplinini ve kültürünü tam da siyasal sınıf zemini üzerinde yükseltemediğimiz koşullarda, küçük-burjuva katmanların tutumunu yansıtan bir pratik olarak ortaya çıkıyor.. İdeolojik-politik olarak komünist bir platformda olmakla birlikte, bunun maddi zemini olan proletaryanın harekete sınıfsal damgasını vuramadığı koşullarda, yalpalamalar, küçük-burjuva yaklaşımlar ve bunun ürünü bütünlüklü olmayan bir pratik olarak ortaya çıkıyor. Hızla geride bırakılması gereken bu olumsuzların üzerine gidilmeli, disiplinsizlik ve kollektif hareket etme alanındaki zayıflık hızla aşılmalıdır. Bu da işin esasında, örgütlü bir sınıf devrimcisi olmayı gerçekten bilince çıkartmayı ve ona uygun davranmayı gerektirir. Sınıf devrimcisi komünist tanımlamasını haklı olarak büyük bir gururla taşıyoruz. Ama bu tanımlamanın özünü sınıf disiplini ve kültürü karakterize etmiyorsa, bu küçük-burjuva gururu olup bir dönem gelip sönümlenebiliyor.

Saflarımızda yetenek, birikim ve kapasiteleri farklı düzeylerde olan, farklı sınıfsal zeminlerden gelen yoldaşlarımız var. Ortak dünya görüşümüz ve örgüt birliğimiz manevi olarak da birbirimizi sarıp-sarmalamamızı gerektiriyor. Bu durum, devrimci paylaşımı ve sıcaklığı, sınıf kültürü ve kollektivizmi düzeyiyle taçlandırıp kendimizi gerçek birer sınıf devrimcisi olarak üretemediğimiz sürece, eksikli kalacaktır.

Bundan böyle tüm yoldaşlar olarak sıkılı bir yumruk gibi hareket etmeyi başarmalı, örgütlü bir devrimci olmanın sorumluluğuyla hareket etmeli, gerçek bir proleter örgüt düzeyine gelmenin adımlarını bu alanda da güçlendirmeliyiz. Güç ve birikimimiz bunu gerçekleştirmek için fazlasıyla yeterlidir. Yoldaşlarımız harekete güçlü bir ideolojik ve manevi bağla bağlı. Sıkı bir kenetlenmeyle iktidar yürüyüşümüzü daha da güçlendirmek ve hızlandırmak için zaaflarımıza karşı amansız bir mücadeleyi yeni bir düzey ve sorumlulukla ortaya koyacağız ve biz kazanacağız!

F. SERTAÇ

Sınıf çalışmasında esneklik ve yaratıcılık

Sınıf hareketi, tüm sessizliğine rağmen, dipten mayalanmasını sürdürüyor. Kendi yaşam koşullarından duyduğu hoşnutsuzluk, radikal çıkışları gündeme getirmese de, toplumsal düzenin tüm istikrarsızlığını kendi içinde yaşasa da, güvenilir fiziki bir önderliğin sınırlı müdahaleleri bile etkili olabiliyor. Sınıfın bugünkü hareketsizliğinde en temel etken olarak ideolojik ve ahlaki yönden çöküşünü görmek gerekiyor. Hangi fabrikaya giderseniz gidin, işçilerin birbirlerine güvenmediklerini göreceksiniz. Suni kamplaşmalar, bölgesel ve mezhepsel ayrılıklar, laik-şeriatçı bölünmeleri ile, bölgesel, hatta göçmen işçilerin "gavur" olarak görüldüğü durumlarla karşılaşacaksınız. Vasıflı-vasıfsız eleman arasındaki uçurumun Türkiye ekonomisinin verili gelişmişliğine uygun bir işçi aristokrasisi yarattığını, önyargıların güçlülüğünü göreceksiniz.

Türkiye kapitalizminin, kitle ve sınıf hareketinin tüm sessizliğine rağmen, içine düştüğü ve çıkması mümkün görünmeyen çok boyutlu bunalımının işçi sınıfına yanlızca olumsuz yansıyacağını düşünmemeliyiz. Bu bir kader değil. İşçi hareketinin kendiliğinden çıkışları, yerel düzeyde ve tek tek fabrikalarla sınırlı kalsa da, önemlidir. Yerel direnişleri sıkça yaşamayan bir sınıfın genel bir hareketliliğe ulaşması mümkün değildir. Kendi sınırlı güçlerimizle sınıfın öne çıkarmaya başladığı muazzam bir potansiyelle karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Tek tek fabrikalarda da olsa kalıcılaşmada ısrar gösterildiğinde (bu zamana kadar yapamadığımız) bizi kimsenin söküp atamayacağını düşünüyorum. Geçmişte yaşandığı gibi, tüm emeğimize rağmen sonuçlarına EMEP türünden pespaye bir çevre oturabilyorsa, bunun bu yanı çeşitli nedenlerle ilgili fabrikalarda sürekliliği sağlayamamamız, diğer bir yanı ise öncü işçilerin bedel ödemeyi göze almadaki tutarsızlıklarıdır. Ama bizim için çok daha önemlisi, beceriksiz ve deneyimsiz kadroların "bir çuval inciri berbat etmeleridir". Sınıfın çok dar sorunları karşısında bile "bir bardak suda fırtınalar koparmamız" gereken bir dönemi yaşıyoruz. Militanın becerikliliği herhangi bir sıradan sorundan yola çıkarak, onu politik bir sıçrama için kullanabilmektir.

Bugün kimi fabrikalarda sendikalaşma faaliyeti, kimi yerlerde de sendikadan hoşnutsuzluktan dolayı çeşitli kıpırdanmalar yaşanıyor. Komünistler için sorun işçilerin hangi arayış içinde olup olmadığı değildir. Bu mücadelenin öne çıkardığı öncü kesimi ayrıştırmayı, bireysel ağırlık oluşturabilmeyi, hangi işçiyle nasıl bir ilişki yürütmek gerektiğini bilebilmektir. İşçi sınıfının, mücadele arenasına girmeden, sessizce bir yenilgi ruh hali yaşayacağına, mücadele ederek, düzenin kurumlarıyla çatışarak yenilmesi yeğdir.

Sendikal mücadelede ya da kimi direnişlerde öne çıkan "öncü" işçilerin yetenekleri, kapasiteleri, düzen karşısındaki konumlanışları, atılganlıkları farklı olabiliyor. Ama hepsinin ortak bir noktası var; kendilerine yol gösterebilecek birini aramaları. İkircikli tutumlarını ve önyargılarını kırabilmede yorucu ve zorlu bir uğraşı vermek gerekiyor. Böylesine "dar" bir sorun üzerinden bile olsa ısrarlı bir uğraşı veremiyorsak, genelden ve dışardan bu alanı ne kadar döversek dövelim, yaratacağımız etkinin genel olmaktan öteye bir anlamı olmayacaktır. Bu söylediklerimiz ve söyleyeceklerimiz çeşitli fabrika deneyimlerinin sonucudur. Bizde, geçmişte çarpık, bir o kadar da kolaycı bir yaklaşım vardı. Hareketin tüm müdahalelerine rağmen, yerel inisiyatiflerde, işçilere verilen bir kaç yayın üzerinden onları örgütlemeyi ummada ifadesini buluyordu bu. Öyle yoldaşlar vardı ki, aylarca ya da yıllarca bir fabrikada çalışıp yayın vermenin dışında iki tane işçinin evine aile ziyareti yapma yeteneği bile göstemedikleri gibi, "dışarda ilişki kurabiliyoruz, evine gitmeye ne gerek var; bu yaklaşım mekaniktir"

diyebiliyorlardı. MYO'muzda defalarca tekrarlandı. İşçilerin gündelik yaşamlarına girin, onları her yandan sarabilmemiz gerekiyor, diye. Bizim harcayacağımız böylesine yorucu bir çabaya rağmen, sonuçta bu işçiler kadrolarımız olmayabilirler. Ama tam da bu çabanın kendisi, hem işçiler içerisindeki etkimizi, hem de "kadroların" kitle ve sınıf önderleri haline gelebilmesini sağlayacaktır.

Parti düzeyinde katettiğimiz bugünkü aşmada hala temel sorun, kadro sorunudur bir bakıma. İşçilerle kurulan ilişkinin düzeyi, mesafesi, yaşamlarında tutuğumuz yer açısından bakıldığında, "kadro" problemi çözülebilmiş değildir. Küçük-burjuva sabırsızlığı ve kötümserliği, çabuk sonuç alma uğraşları bir tarafta. Aylarca ya da yıllarca bir fabrikada çalışsa da, karşısındaki işçilerin yeteneklerini taklit etme yeteneği bile gösterememek bir tarafta... Bugünkü düzeyimiz açısından bakıldığında, bu kusurları anlamak güçleşiyor.

İşçilerle kurulacak yatay ilişkilerde, bir işçi ailesi karşısında meşru bir aile görüntüsü vermede bile zorlanma ve rahat davranamama, bizim hala sınıf alanında "zorlandığımızı", ama kendimizi zorlamada ayak direyebildiğimizi gösteriyor. Politik kıvraklıkta, işçi ilişkilerinde göstereceğimiz esnek tavırlar konusunda "yalancı" düşmekten korkan yoldaşlarımız bile olabiliyor.

Belli konumları itibarıyla yerel kadroların yaşadığı somut sorunları bilmeyen ya da farklı düzeylerde yaşayan yoldaşlarımız, politik esnekliği iş işten geçtikten sonra gösterebiliyorlar. Bir örnek vermek istiyorum; bir işçi yoldaşımız stratejik bir fabrikada çalışırken, illa da mitinge katılma "zorunluluğundan" dolayı işten atıldı. Ne oldu? Tam da bu olay üzerinden bazı yoldaşlar "politik esneklik" gösterebilirdik tarzında şeyler söylediler. Esneklik zamanında gösterilirse anlamlıdır. Eğer biz çalıştığımız fabrikalardan bir tane işçi bile götüremiyorsak ve bazı durumlarda tek başımıza mitinge katılmamız "işten" atılmamıza neden olacaksa, mitinge katılmamızın ne anlamı var? Bir işi sırf yapmak için yapıyorsan (kimi durumlarda böyle oluyor) ve miting alanına kimseyi götürememişsen bu sonuçta kadroların moralini olumsuz yönde etkileyebiliyor. Ayrıca kendi altımızda hiçbir ilişkimiz yoksa, bunun muhasebesini de yapmalıyız. Toplumdaki ve sınıf savaşındaki hiçbir "nesnellik" bu durumu açıklamaya, şu veya bu birimin bu konudaki açık sorumluluğunu örtmeye yetmez.

Yaşar ŞEN

Demokrasi ve diktatörlük...

(Baştarafı s.23'te)

görebilir ve kendileriyle birlikte işçileri bununla aldatabilirler. Almanya ve Avusturya'da bu direniş henüz açıkça gündeme gelmedi, çünkü orada mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi henüz başlamadı. Böyle bir mülksüzleştirme başladığında, bu direniş umutsuzca, çılgınca olacaktır. Scheidmann ve Kautsky, Austerlitz ve Renner'ler bunu kendilerinden ve işçilerden gizliyor ve böylece proletaryanın çıkarlarına ihanet ediyorlar, en tayin edici anda sınıf mücadelesi ve burjuvazinin boyunduruğunu silkip atma pozisyonundan, proletarya ile burjuvazi arasında uzlaşma pozisyonuna, "sosyal barış" pozisyonuna, ya da sömürücülerle sömürülenleri uzlaştırma pozisyonuna geçiyorlar.

"Devrimler tarihin lokomotifidir" demiştir Marx. Devrimlerde hızlı öğrenilir. Almanya ve Avusturya'nın kent ve kır işçileri, Scheidmann ve Kautsky'lerin, Austerlitz ve Renner'lerin sosyalizm davasına ihanetini hızla kavrayacaklardır. Proletarya, bu "sosyal-hainler"i, bu sözde sosyalist ve eylemde sosyalizm hainlerini, aynı küçük-burjuvaları ve darkafalıları, Menşevikleri ve "Sosyal-Devrimciler"i Rusya'da nasıl silkip attıysa, aynen öyle silkip atacaktır. Proletarya, yalnızca, en demokratik burjuva cumhuriyet de olsa burjuva devletin yerine, (Marx'ın; Scheidmann ve Kautsky'nin tahrif ve ihanet ettiği Marx'ın o kadar çok sözünü ettiği) Paris Komünü tipinde bir devlet ya da Sovyetler tipinde bir devlet konmasının, sosyalizme giden yolu açabileceğini anlayacaktır, hem de adı geçen "lider"lerin egemenliği eksiksiz hale geldiği ölçüde daha da hızlı anlayacaktır. Proletarya diktatörlüğü insanlığı sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtaracaktır.

23 Aralık 1918

Seçme Eserler, C:7, İnter Yayınları, s.232-236

Tekstil çalışmamızın güncel sorunları

Geçen yaz Antep-Ünaldı'da dokuma işçilerinin bir ayı aşkın bir süreyle gerçekleştirdikleri direniş hepimizin hatırındadır. Sözkonusu olan onbini aşan dokuma işçisinin bölgesel bir genel grev-direnişi idi. Sigorta, 8 saatlik işgünü, insanca çalışma ve yaşama koşulları, direnişin temel taleplerini oluşturuyordu. Ünaldı daha çok 5-10, hatta yer yer 3-5 kişinin çalıştığı çok sayıda küçük atölyeden oluşuyor. İşçilerin çoğunluğu sigortasız çalıştırıldığı için sendikalı olabilme hakları da fiilen ellerinden alınmış durumdaydı. Dahası işçiler arasında yılları bulan usta-kalfa-çırak biçiminde yapay bölünmeler mevcuttu. Bu kadar dağınık işyerlerinde çalışan ve örgütlenmesinin önünde bir dizi fiili engel bulunan Ünaldı işçisinin örgütlediği yerel genel grev-direniş elbette bir sürecin ürünüydü. Ama bu direniş bir başarı ve gücü anlattığı kadar, bir zorunluluğun da ifadesiydi. Az-çok kazanımlarla sonuçlanacak başarılı bir mücadele genel bir eylemi gerektiriyordu. Tek tek küçük ve dağınık atölyelerde ne iş bırakmak, ne de sendikalaşmayı başarmak mümkündü. Ancak genel bir eylem hem bütün atölyelerde işin durmasını sağlayarak üretimden gelen gücü hayata geçirebilir, hem de işçi kitlesi üzerindeki sarsıcı, sıçratıcı politik etkisiyle sonuç alıcı bir güç ortaya çıkarabilirdi.

Direnişin örgütlenmesi sürecinde ise Ünaldı'daki dernek çalışmasının tayin edici bir rolü olduğunu görmekteyiz. Dernek, daha '93 direnişi sonrası işverenlerle protokol imzalamış, ama bu protokol sonra uygulanmamıştı. Geçen yılki direnişte ise dernek çalışması yılların birikim üzerinden bir sıçrama yaşamıştı. Yapılan anket çalışması, işçilerin önemli bir çoğunluğunun üretimi durdurmaya hazır olduğunu ortaya çıkarmış ve derneğin inisiyatifiyle grev-direniş patlak vermişti.

Antep-Ünaldı dokuma işçilerinin mücadelesi, dernek çalışmasının belli koşullarda işçilerin sendikalaşma mücadelesini örgütlemekte hayli işlevsel bir araç olabileceğini açıklıkla ortaya koymaktadır.

Normalde yüzlerce-binlerce işçinin birarada, aynı fabrikada çalıştığı koşullarda, sendikalaşma çalışması ilk istimini aldıktan sonra hızla ilerler ve sonuçlarına ulaşır. Büyük fabrikaların işçilerinin üretimi bir anda bir bütün olarak durdurabilme olanakları ve birarada olmanın getirdiği örgütlenme yetenekleri bilinen bir gerçektir. Bu fabrikaların, ülke-sektör üretiminde tuttukları yerle de beraber düşünüldüğünde, öncü sektör ve fabrikalar olarak tanımlanmalarının böyle bir mantığı vardır. Sadece sendikal mücadele için değil, onu da içeren sınıfın politik hareketi için bu fabrikalar kilit önemde yerlerdir. Aynı bilinç sermaye için de veridir. Çoğu büyük fabrikaya ya ortada henüz hiç hareket dahi yokken, ya da ilk arayış döneminin ardından sarı sendikalar bizzat patron eliyle getirilmiştir.

Bugün tekstilde döne döne sendika arayışlarının yaşandığı yerler yine sendikasız büyük-orta ölçekli fabrikalar olmaktadır. Dağınık, küçük atölyelerde ise en küçük hak kazanımı, hele sendikalaşmak ise, Antep-Ünaldı benzeri bir toplu grev-direnişi şart koşmaktadır. Bu, bir fabrikada örgütlenmekten çok daha zor, sancılı ve uzun bir süreçtir. Yılları bulabilecek bir mayalanma dönemi gerektirir. Ülkedeki politik süreçler, sınıf hareketinin genel gücü ve örgütlülük düzeyi, çalışma hızını önemli ölçüde etkiler. Buna, bir de sigortasız çalışmanın sendikalaşma önüne diktiği "yasal" engeller, yoğun işçi değişimi (sirkülasyon) eklendiğinde, durum daha iyi anlaşılır. Bu tipte organize küçük sanayi siteleri, atölye ve işletmelerin yoğunlaştığı alanlar, bu zorluklar nedeniyle birer sömürü cehennemidir. Çocuk ve genç işçi emeğinin günde 12-14 saat alabildiğine ve ilkel çalışma koşullarında sömürüldüğü bu yerler, toplamda milyonları bulan bir işgücünü barındırmaktadır.

Dernek çalışması ise anlamını, örgütlenme

önündeki bu nesnel zorluklarla beraber, sendikaların bugünkü verili durumunda bulmaktadır. Bugün sendikalar, işçi sınıfının mücadelesinin önünü açmak bir yana, sermaye uşağı bürokrasiler nedeniyle mücadelenin önünü tıkamaktadırlar. Bu işçi sınıfının politik bir güç olarak ortaya çıkmasını zorlaştırdığı ölçüde, küçük sanayi sitelerinde gelişebilecek mücadele dinamiklerine de dolaylı bir biçimde ket vurmaktadır. Fakat daha dolaysız olan bir etken, sarı sendikacıların bu alanları örgütlemeye hiçbir biçimde ilgi göstermemeleri durumudur. Normalde, devrimci bir sınıf sendikası kendi işkolunda bulunan bütün bir işçi potansiyeline, dolayısıyla da küçük sanayi sitelerine de yönelir. Açtığı şube ve temsilcilikler, kurduğu genç işçi komisyonlarıyla, küçük sanayi sitelerinde sendikal örgütlenmeyi bizzat yürütür. Örgütlü olduğu fabrika ve alanlardan örgütlediği sınıf dayanışmasıyla, küçük sanayi sitelerinde örgütlenmenin önündeki zorlukları gidererek birer avantaja dönüştürür. Yoğun sömürü ve kölelik koşulları, işçi gençliğin mücadele dinamikleriyle birleştiğinde, ortaya muazzam bir güç çıkarabilir.

Bugünkü sendikaların verili durumu, komünist-devrimci, öncü işçilerin omuzunda yürüyecek bir dernek çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Dernek çalışması küçük sanayi sitesini tek bir birim olarak ele alacak, alanda bir genel grev-direniş örgütlemesi hedefinde yoğunlaşacaktır. İş bırakan tek bir atölyenin üretiminin başka atölyelere kaydırılarak ikame edilmesi mümkündür. Fakat toplu bir iş bırakma, üretimden gelen güç, gerçek kapsamıyla kullanılabilir. Bu adım ve bunun sonuçları üzerinden alanda sendikal örgütlenme, bununla içiçe bir politik-devrimci kitle örgütlenmesi, bu toplam zemin üzerinde parti örgütlenmesi sıçrama yaşayabilir.

Dernek, böyle toplu bir grev-direnişin gücü ve etkisiyle alanda sendika örgütlenmesi başarılıncaya kadar kullanılacak geçici dönemin geçici bir aracıdır. Sendikaların bugün sermayece teslim alındığı gerçekliği karşısında, sigortasız çalışma gibi fiili "yasal" engellerin varlığı ile birlikte, sendikaların yapması gereken çalışmayı geçici bir dönem için dernek eliyle yürütmek bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir dönem için, sendikanın yerini alacak, sendika gibi işlev görecek bir araçtan sözediyoruz. Alanda öncü işçi potansiyelini etrafında topladığı, demokratik bir işleyişle öncü inisiyatifini temsil ettiği ölçüde, giderek hedef kitlesi için bir çekim merkezi olacak olan dernek, alanın ve sürecin özelliklerine bağlı olarak uzun veya kısa bir çalışma dönemine damgasını vuracaktır.

Dernek çalışması ile ilişkisi içinde küçük sanayi sitelerine ilişkin söylediklerimiz, aslında küçük sanayi sitelerinin de ötesinde anlam ve önem taşıyan şeylerdir. Küçük atölyeler, küçük ölçekli üretim, kapitalizmin temel ve sürekli yıkılırken sürekli yeniden üreyen bir gerçeğidir. Fakat dünya kapitalizmi, özellikle 1970'li yıllardan bu yana, bu olguyu farklı bir ölçekte yeniden üretmektedir. Kapitalizmin yapısal krizine, teknolojik gelişmelerin imkanlarından da yararlanarak bulduğu bir "çare", "ikili ekonomi" denilen uygulamadır. Üretim sürecinin parçalanarak, üretimin mümkün olan aşama ve süreçlerin yan sanayiye kaydırılması, buralarda orta-küçük ölçekli üretime devredilmesi demektir ikili ekonomi. Pilot uygulamasının Japonya'da gerçekleştirildiği bu tarz ile sömürü yoğunlaştırılmakta, kriz emeğe fatura edilmektedir. Sigortasız, sendikasız ve sefalet ücretleri koşullarında çocuk ve genç emeği küçük-orta ölçekli atölyelerde sömürülmekte ve bu bizzat tekelci sermaye/ana fabrika tarafından örgütlenmektedir. Böylelikle ana fabrikada işçi sayısı düşürülmekte, görece daha iyi ücretler üzerinden örgütlenme kapasitesi geçici bir dönem için de olsa sınırlanabilmektedir. Toyota-Sa Adapazarı'nda ana fabrikada yaklaşık 700 civarında işçi çalıştırmakta, fakat kendine bağlı örgütlediği yan sanayide onbine yakın işçiyi istihdam etmektedir. Yine Tofaş ve Renault'un ana fabrikalarında toplam işçi sayısı onbini bulmakta, fakat yan sanayi ile istihdam hacmi 50 bine ulaşmaktadır. Raks A.Ş. bırakalım yan sanayiyi, üretimi önemli ölçüde ev içi üretime kaydırmaya çalışmaktadır. Tekstil, bilindiği üzere başlı başına fason üretim sektörüdür. Merter'de dört büyük sanayi grubunun sultasında onbinlerce işçi, orta-küçük, yer yer büyük işletmede fason çalıştırılmaktadır. İrili-ufaklı bütün ülkeye yayılmış tekstil atölyeleri, sektörün temel bir görünümüdür. Örnekler farklı sektör ve alanlardan çoğaltılabilir. Fakat

söylenen anlaşılmış olmalıdır.

Emperyalist kapitalizm, hem dünya hem de ülke ve sektör düzeyinde, üretim düzeyini, teknoloji ve kar maksimizasyonunun elverdiği ölçülerde parçalamakta, böylece emeği örgütsüzleştirmeyi ve sömürüyü arttırmayı denemektedir. "Globalizm", "endüstüri sonrası toplum", "post modernizm" vb. ideolojik saldırılar bu zeminden güç almaktadır. "Elveda proletarya" demagojisine sarılan eski-yeni liberaller, üretimdeki bu süreçleri çarpıtıp mutlaklaştırmakta, bunlardan güç almaktadırlar.

Bu durum, komsomolun örgütlenme alanı olması gereken küçük sanayi sitelerinden daha geniş bir ölçek, küçük-orta ölçekli üretim/ istihdam durumu karşımıza çıkarmaktadır. Böylece komosol ile partinin çalışma alanları yer yer kesişmekte, bu alanlarda dernek çalışması bir ihtiyaç olarak şekillenmektedir. Partinin öncelikli çalışma alanları büyük ölçekli sanayi, işkolu fabrikalarıdır. Ve yürütülen bütün liberal demagojiye rağmen bunların stratejik ve öncü öneminde değişen zerrece bir şey yoktur. Tersine, sınıf hareketinin tıkanan süreçlerinin önünü açmak, ona kalıcı bir soluk kazandırmak ancak bu alanlardan mümkündür. Fakat diğer taraftan, klasik komsomol örgütlenmesinin işçi-gençlik-küçük sanayi siteleri çalışmasını aşan bir verili durumla karşı karşıyayız. Merter bunun tipik bir örneğidir. Yüzlerce orta ölçekli, yer yer büyük işletmenin olduğu bu alanda tek tek işletmelerde örgütlenmek oldukça zordur. Merter'de bir tek Sun Tekstil sendikal düzeyde örgütlüdür. Bunda devrimcilerin dolaysız bir emeği sözkonusudur. Üretimi fasona, başka yerlere kaydırabilme imkanı ve sermayenin temel sorunlarda blok tutumu, Merter'de Ünaldı tarzı bir çıkışı zorunlu kılmaktadır. Fakat burada çalışma belli küçük sanayi sitelerinde olduğu gibi komsomol çalışmasına bırakılamaz, çünkü sektörün zaten temel önemde bir üretim sahası sözkonusudur.

Söylediklerimiz, sanayinin büyük kilit fabrikalarında çalışmamız sınırlı bir mesafe almışken, belli sektör ve alanlarda bir dernek çalışmasına ihtiyaç duyduğumuzu anlatmak içindir. Komsomolun işçi gençliği kitlesel bir tarzda örgütleyebilmesi, güçlü bir politik havayı, sınıf hareketinin gelişmesini gerektirir. Fakat bu işçi gençliğe, küçük sanayi sitelerine bu günden yönelmenin, ilk güçlü adımlar atmanın gereksizliğine değil, bu çabanın kitlesel bir karşılık bulmasının taşıdığı güçlüğe ilişkin bir vurgudur. Ayrıca, ülkemizde lise-semt gençliğinin arayışlar, işçi gençlik çalışmasında mesafe alabilmenin bir imkanı olarak görülmelidir.

Konumuza dönecek olursak, dernek çalışması belli alan ve sektörlerde bugün sendikaya geçişte bir ara biçim olarak işlev görecek ve komsomolu yer yer kesecek bir araç olarak önümüze çıkmaktadır.

Bugün, dernek çalışmasına girdiğimiz veya girişeceğimiz pek çok alanda reformizmin de benzer bir çalışma içinde olduğunu görmekteyiz. Antep-Ünaldı dernek çalışması ve gelişen eylemi de önemli ölçüde böyledir. Merter'de henüz dernek çalışmasına başlanamamış olsa da Merter İşçi Kurultayı girişimi buna başka bir örnektir. Cevizli-Maltepe tekstil işçileri dernek çalışması yine benzer bir örnektir. Bu durumun şaşılacak bir yanı yoktur. Reformizm, devrim öncesi bütün bir tarihsel dönem boyunca, işçi sınıfının şu veya bu büyüklükte bir kısmını etkileyecek ve aldatacaktır. Bu, reformizmin gücünden ziyade düzen düşünüşünün ezilen yığınlar üzerindeki etkisinden gelmektedir. Bedel ödemeden belli hak ve kazanımları elde etmek arzu ve beklentisi, reformizmi besleyen nesnel bir veridir. Bu duruma bugün ülkedeki sınıf ve kitle hareketinin verili durumu eklendiğinde, reformizmin "politik bir güç" olarak karşımıza çıkmasının nedenleri çok daha kolay anlaşılabilir. İşçi sınıfının geniş yığınlarının atalet ve durgunluğu, öncü kesimi de kendine güvensizleştirmektedir. Böylece, sadece sınıfın daha geri yığınları üzerindeki düzen ideolojisinin reformizmi beslemesiyle sınırlı bir tahribat değil, öncü kesim üzerinde de benzer bir etki sözkonusu olmaktadır.

Düzen ideolojisinin işçi kitleleri üzerindeki etkisinden ve bugün sınıf hareketinin geriliğinden dolaylı olarak da olsa beslenen reformizm, doğası gereği, devrimci çalışmaya ve devrim alternatifine düşmance bir tutum alır. Kritik her süreçte sermaye yerine devrimci harekete karşı dönmesi raslantı değildir. Özellikle komünist hareketin sınıf çalışmasında tuttuğu her somut politik mevzi, ileriye doğru attığı her adım reformizme politik ölümünü anlatmaktadır. İşçi sınıfı devrimciliğinin

geliştiği ve güçlendiği yerde kendi sonlarının geleceğini görmekte zorlanmıyorlar. Bu nedenle devrimci faaliyete karşı yasakçı, gerici bir tutum benimsiyorlar. Devrimci hareketin sınıf çalışmasına uzaklığı, bunun sorumlulukları karşısındaki duyarsızlığı, politika tarzı vb. reformizmin işini, bu yasakçı tutumlarını ve gericiliklerini hayata geçirmelerini kolaylaşmaktadır. Devrimci harekete uluorta sorumsuz damgasını vuran reformizm, asıl kendisi işçi sınıfının mücadele birliği ve gerçek ihtiyaçları karşısında sorumsuzdur. Tersine, bölünmeyi tercih etmektedir. Sınıfın daha geri kesimlerini devrimci etkiden uzak tutabilmek için bölünme ve parçalanmayı tercih etmektedir.

Bu durum, saflarımızda reformizmin gericiliğine tepki doğurmaktadır. Dernek, kurultay, işçi platformları vb. yerler, süreçler ve platformlarda reformizm az-çok belirleyici konumda ise ve gerici yasakları dayatmaya çalışıyorsa eğer, katılımımızın anlamlı olmadığı savunulabilmektedir. Ya da salt eleştirel çerçevede müdahale eden bir tarzda katılmak tercih edilebilmektedir. Oysa bizim sorumluluğumuz, işçi sınıfının devrimci birliğini sağlama sorumluluğudur. Belli bir alanda öncü işçi potansiyelinin şu veya bu kadarını reformizmin hakimiyetine terk ederek bu amaca ulaşmak ise mümkün değildir. Öncüyü belirleyici kısmıyla devrimci sınıf politikasına kazanabilmek elbette bir süreç işidir. Fakat bu onun bulunduğu alan ve platformlarda düzenli bir varoluşu ve müdahaleyi gerektirir. Bu temel hedefle bağlantısı içinde, katıldığımız dernek, kurultay, platform vb. işçi platformlarında, burada reformizim politik bir özne olarak hakim gözükse de, salt eleştiren konumda olamayız. Yapmamız gereken, sözkonusu platformun sınıf mücadelesinde oynayabileceği nesnel rolü oynamasını sağlamaktır.

Çalışmaları EMEP tarafından başlatılan Merter İşçi Kurultayı girişimi söylemeye çalıştıklarımızın somut bir örneğidir. Dernek çalışmaları için de benzer sorun ve süreçler yaşanacağı için sözkonusu olanın tekil bir örnek olmadığını söyleyebiliriz. Merter İşçi Kurultayı çalışması, açık bir kitle çalışması olmanın imkanlarıyla, Merter gibi bir sömürü cehenneminde sınırlı da olsa bir işçi kitlesine ve öncü potansiyeline ulaşmayı başaran bir çalışmadır. EMEP başından itibaren çalışmanın en geniş işçi yığınlarına ulaşan bir çalışma olmasından ziyade, kendi politik hakimiyetinde, büyüyebileceği kadar büyümesi ile ilgili olmuştur. Kurultay çağrısının *Emek* gazetesinin özel sayısı olarak çıkartılması, toplantıların EMEP Güngören ilçe binasında yapılması, yürütmenin katılımcı Merter işçileri tarafından belli bir süreç sonunda seçimle oluşturulmasının değil, önceden oluşturulan yürütmenin devam etmesi vb. bütün bu tutumlar, küçük hesapçı bir esnaf tutumuna örnektir. Yürütülen çalışmada doğal bir politik etki başka bir şeydir, başkalarını özellikle dışlamaya çalışarak bir şark kurnazlığıyla "mevzi" tutmaya çalışmak daha başka bir şey. Bir taraftan çalışma Merter İşçi Kurultayı olarak ilan edilmekte, fakat öte yandan mümkün olabilecek her küçük hesapla ve suni zorlamayla ona EMEP damgası vurulmaya çalışılmaktadır. Dahası, gerilimli anlarda bunun EMEP çalışması olduğu açıkça söylenebilmekte, fakat kamuoyu önünde çalışma bu şekilde savunulamamakta, dolayısıyla kamuoyu aldatılmaya çalışılmaktadır. Merter işçisinin genel çıkarlarıyla EMEP'in özel varoluşunun karşı karşıya geldiği her süreçte, reformizm belirgin bir biçimde ikincisini tercih etmektedir.

Özellikle bizim kurultay çalışmasına doğru bir perspektif ve tarzla katıldığımız her süreç, bu tutumun somut bir örneği olmaktadır. Devrimci gelişmeyi engelleme kaygısı, Merter İşçi Kurultayını hedefine (kendi tanımladıkları hedefine dahi) taşıma kaygısının önüne geçmektedir. Biz, tekstil işçileri bülteni özel sayısı olarak çıkardığımız kurultay çağrısında, yürüttüğümüz imza kampanyasında vb. kurultayın aktif çalışan bir tarafı olarak davrandık. Tabi ki kendi perspektifimizle. Dayanışma gecesinde ve gezisinde ise kendi dışındaki seslere tahammül gösteremeyen bir tutumla karşılaştık. Bunlar esasta hakettiği yanıtı almış ve alacak olmakla birlikte, ortada bizim açımızdan hala da bir eksiklik sözkonusudur. Bu etkinliklere (gezi/gece) kitlesel bir katılımın yerine, daha ziyade kendi politik hazır güçlerimizle katılmak fiilen tercih edildi. Bu tutumda çıkacak olumsuzluklardan henüz yeni kitle ilişkilerinin ters etkilenmemesi kaygısı hakim olsa da, gerçekte gerisinde Merter kurultayını Merter işçisinin militan

genel grev-direnişini örme hedefine tabi kılan ve bunun sorumluluğunu kendi omuzlarında hisseden (reformizme rağmen) bir politik bakışın eksikliği yatmaktadır. Kaldı ki bizim dar bir kitleyle bu etkinliklere katılmamız, bu gericileri saldırganlık ve sorumsuzlukta ayrıca cesaretlendirmektedir. Gecede çıkan kavga ve gezideki tutumlar bunun açık örneğidir.

Meselenin gerçek kapsamını doğru anlamak zorundayız. İster reformizmin, ister sendika bürokrasisinin, isterse burjuva liberalizmin etkisi altında olsun, işçi kitlelerine karşı politik görev ve sorumluluklarımızı hep gözönünde bulundurmak zorundayız. Sorun reformizmle işbirliği ya da uzlaşma aramak değil, ona karşı hakkıyla politik bir mücadeleyi örgütleyebilmektir. Bu, işçi yığınlarının ve öncüsünün bulunduğu her platforma politikalarımızı salt eleştirel değil, hedeflerini bizzat bizim gerçekleştirdiğimiz bir içerik ve tarzla taşıyabilmek demektir. Salt kendi kitle çalışmamız ve araçlarımızla bu hedeflere ulaşmak çoğu durumda imkansızdır. Nasıl en gerici sendikalarda dahi çalışmak temel politik bir tutumsa, aynı şey bütün işçi platformları ve oluşumları için de geçerlidir. Merter İşçi Kurultayı çalışması belli bir etkinlik alanına ulaşmışken, bizim alternatif bir Merter kurultayı veya platformu girişimimiz sadece öncü potansiyelin bir kesiminin reformizmin etkisine terkedilmesi anlamına gelir. Bu tarz devrimci demokrasinin tarzıdır. Kendi kitlesiyle "daha devrimci" dernekler ya da platformlar kurarak, güya geniş yığınlara doğruları göstermek tarzıdır. Bu tarz iktidar perspektifinden ve politik sorumluluktan yoksunluğun tipik bir dışa vurumudur. Partinin görevi, işçi sınıfının geniş yığınlarını kendi politik düzeyine yükseltmektir. Yoksa daha "temiz" ve daha "devrimci" dar platformlarda kendi güçlerini yalıtmak, böylece gericiliğin ekmeğine yağ sürmek değil.

Son olarak reformizme ilişkin bir şeyler söylemek istiyoruz. Reformizm, belli sınırlar içinde işçi kitlelerini mücadeleye çekemez diye birşey yoktur. '80 öncesi DİSK'in bütün varlık ve etkinliği, yakın dönemde Antep-Ünaldı dokumacılarının direnişi, bunun tersini kanıtlayan örneklerdir. Reformizm işçi kitlelerini kendiliğinden bilinçleriyle zaten attıkları adımların "politik bilinci" ve "öncüsü" olmakta çoğu kere zorlanmaz. Fakat bugün sınıf hareketinin geriliği, reformizme kuyrukçuluğunu yapabileceği bir kendiliğindenlik dahi sunmadığı için, onun her türlü varlık ve etkinliğini de alabildiğine koflaştırmaktadır. Devrimci etkiden korkuları ise çoğu durumda yapabileceklerini dahi yapamamalarına, açık ihanetlerine neden olmaktadır. Bu nedenle Antep-Ünaldı reformizm için bugün genel bir tutumu değil, fakat istisnayı oluşturmaktadır. Reformizmin bugünkü genel konumunu örneğin Sun Tekstil'de Şeyit Aslan'ın konumu ifade etmektedir. Sun Tekstil Merter'de sendikalı olan tek işyeri, aynı zamanda devrimcilerin ortak emeğiyle yaratılmış devrimci bir mevzidir. Sun Tekstil'de TİS'in sendika ağalarıyla beraber kapalı kapılar ardında imzalanıp satılması, EMEP'in Sun Tekstil süreç ve mevzisine tek "katkı"sı olmuştur. Bugünkü durgunluk ortamında, işçi kitlesinin öncü çıkışlara hazır olduğu yerlerde dahi reformizmin gerçek platformu, sendika bürokrasisiyle uzlaşma ve ihanettir.

Öyleyse, reformizmin o kof politik varlığını hakettiği yere oturtmak bizim ellerimizdedir.

K. CENK

Metal işkolu çalışması ve sorunları

Metal işkolu oldukça köklü bir mücadele geleneğine sahip olmakla birlikte ağır saldırılara maruz kalmış ve önemli ölçüde kötürümleştirilmiş bir işkoludur. Burjuvazi de bu işkolonun önemini, onun mücadeleci geleneğini çok iyi bildiği için bu alana özel bir önem vermiştir. Çeşitli planlarını burada uygulamaya koymuştur. Destanlaşan Kavel greviyle yeni bir dönem başlatan, 15-16 Haziran'ın motor gücünü oluşturan, Profilo direnişini gerçekleştiren metal işçilerinin bugün içinde oldukları durum içler acısıdır. 12 Eylül sonrasında uygulamaya konulan sistemli ve planlı saldırının kapsamını açıkça göstermektedir.

1987-1991 döneminde yükselen sınıf hareketi içinde, özellikle bahar eylemlerinde Türk-Metal'e bağlı işçiler etkin biçimde yer almıştır. Ocak 1991'deki Madenci yürüyüşü, yükselen kitle hareketinin tepe noktası, aynı zamanda da dönüm noktası olması dolayısıyla daha çok öne çıkmış, bir ölçüde önceki süreçleri arka plana itmiştir.

12 Eylül sonrası dönemde metal işkolunun en büyük mücadelesi 1990'ın Aralık ayında başlayan MESS grevleri oldu. 48 bin Zonguldak madencisinin grevi 27. gününü doldururken, toplam 400'ü aşkın işyerinde 135 bin metal işçisinin grevi başladı. Bu işyerlerinin 216'smda 85 bin üye ile Türk Metal örgütlü idi. Bir ay süren metal grevi son yılların en büyük grevi olmuştur.

Aynı süreç yoğun işçi çıkarmalarının yaşandığı bir süreçtir. 1989-1994 arası yıllar Türkiye tarihinin en yoğun işçi kıyımlarına sahne olmuştur. Önce Körfez savaşını izleyen aylarda geniş çaplı işten atmalar yaşanmıştır. 1994'de yaşanan ekonomik krizle birlikte ise işçi kıyımı tepe noktasına ulaşmıştır. Bu 5 yıllık dönem boyunca en yüksek işçi kıyımının yaşandığı işkolu ise metal işkolu olmuştur. Her yıl yüz bin civarında metal işçisi işten çıkarılmıştır. 1989-1991 arasındaki süreçte daha çok Türk-İş ve Türk-Metal'e yönelen işçi kıyımı, 1994'teki ekonomik kriz ile daha çok DİSK ve Birleşik Metal üzerinde etkisini göstermiştir. Birleşik Metal'e bağlı işçilerin yaklaşık üçte biri 1994 yılında işten çıkarılmıştır.

Bu süreçte, işten çıkarmalar doğal olarak öncelikle bir öncü kıyımı biçiminde gerçekleştirilmiştir. '87-91 sürecinde yükselen sınıf hareketi, birçok işkolunda öncülerin biçilmesi biçiminde yaşanmıştır. Bu nedenle de eylem süreci öncesinde yaşanan ilerlemenin bile gerisine düşülmesi şeklinde kapanmıştır. Türk-Metal içerisinde hiçbir değişikliğin gerçekleşmemesinin, Otomobil-İş ile Türkiye Maden-İş birleşmesinden doğan Birleşik Metal-İş'in eski Otomobil-İş'den çok daha geri bir konuma düşmesinin arkasında yatan neden tam da budur.

Metal işkolunun güncel sorunları

İşten çıkarmalar 1994'deki düzeyi bulmasa da etkisini hala sürdürmektedir. Ekonomik kriz, teknolojinin geliştirilmesi, fabrikanın küçülmesi asgari ücretten yeni işçi alabilmek için vb. birçok nedenden dolayı işçi çıkarılsa da, öncü işçilerin çıkarılmasına hep özel bir önem verilmiştir. Kapitalist patronlar ve mafyalaşmış sendika ağaları bu konuda hep sıkı bir işbirliği içinde olmuşlardır. Bu yüzden işten atılmalara karşı mücadele bizim için özel bir önem taşımak zorundadır. Yeni yeni gelişen öncü işçi kuşağı işten atılmaların yarattığı korkuyu üzerinden hala atamamıştır.

İşten çıkarmalar, ücretler ve sosyal hak istemleri üzerinde de bir basınca dönüştürülmektedir. Sadece işkolunun önemli sorunlarından biri olduğu için değil, aynı zamanda işçilerin bakışlarını dar bir fabrika ya da işkolu alanından çıkarabilecek bir sorun olduğu için de, iş güvencesi öne alınması gereken bir şiar olmak zorundadır. İş güvencesini elde etmek için tek tek sözleşmelere çeşitli maddeler konulabilse de,

bunun için mücadelenin, birleşik bir mücadelenin gerekliliği, sınıf bilincinin geliştirilmesi için işlenebilecek önemli bir noktadır.

Metal işkolunda giderek yayılan bir başka saldırı aracı da **taşeronlaştırmadır**. Taşeronlaştırma hem ağır çalışma koşullarını ve düşük ücretleri, hem de örgütsüzleştirmeyi hedef alan bir araç durumundadır. Bu araca gitgide daha çok başvurulması, göreli olarak ücretleri yüksek tutarak mücadele azmini kırma ve gerici sendikalara bağlama gibi bir taktikten vazgeçilmekte olduğunu da gösteriyor. Taşeronlaştırma, işçileri kendi içinde taşeron işçisi ve kadrolu işçi şeklinde bölmeye de yaradığı için burjuvazi tarafından özellikle tercih ediyor. Bu nedenle bizim de en yoğun şekilde yönelmemiz gereken bir uygulamadır. Burada sorunun en önemli yanı kadrolu ve taşeron işçileri ortak mücadeleye katabilmekten geçiyor. Çünkü taşeron içinde gerçekleştirilen bir örgütlenme, ana-işverenin taşeronu çıkarmasıyla birlikte kolayca bitebilmektedir. Bu yüzden taşeronlaştırmaya karşı mücadelede diğer şeylerin (sefalet ücretleri, ağır çalışma koşullarının dayatılması, örgütsüzleştirmenin ilk adımı vb.) yanında özellikle işçilerin birliğine vurgu yapmak önem taşımaktadır. İşçilerin birliği, her işçinin aklına gelebilecek türden bir istem olmaktan çıkarılıp emek ve sermaye kutuplaşması üzerinden ele alınabildiği oranda, politikleştirici bir özelliğe de sahiptir.

Geçtiğimiz aylarda gerçekleştirilen iki taşeron örgütlenmesi (Gintem ve Albayraklar) sadece taşeron içinde yapılan örgütlenmeler olması itibarıyla bizi yanıtmamalıdır. Orada iki ayrı işkoluna bölünme sözkonusu olmuştur. Bu kesinlikle tercih edilmemelidir. Bir fabrikada yemekhanenin ayrı sendika, deponun ayrı sendika, taşımacıların ayrı sendika vb. örgütlenmesi, işçilerin gücünü böleceği için kesinlikle tercih edilmemelidir. Aynı sendikaya taşeron işçileri de üye yapılarak taşeron etkisizleştirilmeli, işverenin gözünde de gereksiz hale getirilebilmelidir. Elbette burada hukuksal sorunlar tartışmanın dışındadır. Bahsetmek istediğimiz taşerona yaklaşım ve ona karşı mücadele perspektifidir.

Kuşkusuz uluslararası sermayenin ve işbirlikçilerinin son yıllardaki en önemli saldırılarından biri olan **özelleştirme** metal işkolunda da (özellikle de demir-çelik fabrikaları üzerinden) yaşanmaktadır. Bu sorun özel sektörde çalışan işçiler tarafından yakıcı şekilde yaşanmadığından dolayı önemi ve anlamı üzerinde çoğu işçinin bir bilgisi dahi yoktur. Oysa özelleştirme, dolaylı etkileri de son derece ciddi bir boyut taşıyan ve işçi sınıfının genel planda yaşadığı ağır bir saldırıdır. Bu nedenle metal işçileri içinde sistematik bir şekilde işlenmek durumundadır. Sorun, politikleştirici yanının dışında, alanımız içinde en önemli yeri tutan büyük demir-çelik fabrikalarına yönelebilme olanağını fazlasıyla sunmaktadır. Buralara ulaşabilmemizi kolaylaştıracak bülten türü araçları bugün daha etkili bir tarzda kullanarak demir-çelik'lere yönelebilmeliyiz.

Metal işkolu inşaat işkolundan sonra en fazla **iş kazasının** olduğu bir işkoludur. Türkiye'de her yıl 110 bin civarında iş kazası oluyor ve bunların 1100 kadarı ölümle sonuçlanıyor. İşverenlerin yeterli önlemleri almamaları, eğitimsizlik, işçilere aşırı yüklenme ve tempolu çalışmaya zorlama gibi etkenler, yüksek iş kazaları oranının temel nedenleri durumundadır. İşçilerin bu konuda gösterdikleri duyarsızlık gerçekten şaşırtıcıdır. Ölümlere kadar varan birçok iş kazasına normal bir olaymış gibi yaklaşılması yaygın bir tutum durumundadır. Dikkate değer olan, kötü ücret, çalışma ve yaşam koşulları ile bu duyarsızlık arasındaki doğru orantıdır. Ancak verilen mücadelelerle daha iyi yaşam ve çalışma koşulları elde edildikçe bu konudaki duyarlılık da artmaktadır. İş kazalarına karşı duyarlılığı kendi içinde ele almak ve işçilere bunun üzerinden propagandaya yönelmek çoğu zaman etkili olmayabilir. Bu yüzden konuyu bir insancıl duyarlılık sorunu olarak değil, sınıfın nasıl vahşice bir sömürü altında olduğunu açıklayabilecek bir biçimde ele almak gerekiyor.

Son yıllarda burjuvazi sömürüsünü artırmak için uygulamakta olduğu kaba yöntemlere ek olarak daha ince yöntemlerde geliştirmeye başladı. **"Esnek çalışma"** böyle ince bir saldırı aracıdır. Kuşkusuz bu yöntem sadece sömürüyü arttırmak amacı taşımıyor. Aynı zamanda pazarın değişen koşullarına ayak uydurabilmek için bulunmuş bir yoldur. "Yalın üretim tekniği" de denen Japon tarzı üretim

yönteminin iç dokusunu "kalite çemberleri" oluşturmaktadır. Bu konu basınımızda tartışılmaya başlandı. Bir süre daha tartışılmak, çok yönlü bir açıklık yaratılmak durumundadır. "Esnek çalışma" bazı yönleriyle şimdiden metal işkolunda uygulanmaya başlamıştır. Ancak uygulama şimdilik sınırlı sayıda fabrikada sözkonusudur.

Burada özetlediğimiz sorunlar metal işkolunu genel olarak kesen öncelikli sorunlardır. Sendikal yapılardan kaynaklanan sorunlara ayrıca ele alacağımız için burada değinmedik. Bunun dışında işçi sınıfının bütün olarak yaşadığı eşel-mobil, sendikasızlaştırma, kaçak işçi çalıştırma vb. sorunlar ile dönemsel olarak ortaya çıkabilecek sorunlar da metal çalışmasının işlediği sorunlar olmak zorundadır.

Sendikal bölünmüşlük ve sendikalara bakış

DİE'nin rakamlarına göre Türk-Metal 250 bin, Özçelik-İş 100 bin, Birleşik Metal 60 bin üyeye sahiptir. Bu rakamlara göre zaten 450 bin kişinin çalıştığı işkolunun %90'dan fazlası örgütlüdür. Ancak sendikalar çeşitli nedenlerle üye sayısını şişirdiğinden bu rakamlar gerçeği ifade etmez. Çalışma Bakanlığının verilerinin yanlışlığından dolayı da işkolunda çalışan işçi sayısı gerçekte çok daha fazladır. Ancak yine de, birçok işkoluna göre metal işkolu daha örgütlüdür. Özellikle büyük ölçekli fabrikalarda Türk-Metal, orta ölçekli fabrikalarda Özçelik-İş daha küçük ve orta ölçekli fabrikalarda da Birleşik-Metal örgütlüdür.

Türk-Metal sendikasının durumu her zaman sarı sendikacılığa örnek olarak verilir. Bu sendika ve örgütlendiği yerler hakkındaki bilgilerimiz diğerlerine göre biraz daha azdır. Bunun birinci nedeni, işyerleri daha çok stratejik öneme sahip olan yerler olduğundan buralara girmemiz nispeten zor olmaktadır. İkincisi, sendika üzerinden bilgi elde etmek güçtür. Bırakın sendika ile ilişki geliştirilmesine izin vermeyi, Mustafa Özbek'in desteklemediği adayların kazanmaları durumunda her türlü mafya yöntemlerini uygulayan bir gangster sendikadır Türk Metal. Üçüncü neden ise, örgütün iç iletişimi ve rapor verme alışkanlığı alanındaki yetersizlikleridir. Bir bölgede metal işkolunda derinleşmek, ilişkiler yakalamak, tarihini, mücadele geçmişini ve sorunlarını öğrenmek için yoldaşlarımız aylarca debelenip dururken, başka yerlerde birçok temsilci ve sendikacı ile kurulmuş ilişkilerden kimsenin haberi olmayabiliyor. Ya da geçmiş yıllarda stratejik metal fabrikalarında yapılan çalışmalardan ciddi bir bilgi, birikim, dersler vb. akmayabiliyor.

Hak-İş sendikasına bağlı Özçelik-İş ise Hak-İş'in en büyük sendikasıdır. Bu sendikanın Refah Parti'siyle yakınlığı biliniyor. Ancak Özçelik-İş, Türk-Metal'e göre içinde daha kolay çalışma yapılabilecek bir durumdadır. Nitekim Türk-Metal'de yapılmayan işyeri temsilcilerinin seçimle belirlenmesi uygulaması, Özçelik-İş'e bağlı birçok fabrikada yapılabilmektedir. Hak-İş içerisinde çeşitli şubelerde nispeten daha ileri, demokrat olarak nitelenebilecek sendika yönetimleri olabilmektedir. Ancak ne olursa olsun bunlar, bu iki sendikanın açık işbirlikçi, hain konumunu değiştirmemektedir.

DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş sendikası ise daha çok sosyal demokrat, reformist bir kimliğe sahiptir. Bazı şubelerin işbirlikçi pozisyonları vardır. Sendika genelinde ise işverenlerle iyi ilişkiler geliştirmek teması üzerinden bir bakış sözkonusudur. 12 Eylül'ü önceleyen dönemde DİSK'e bağlı Türkiye Maden-İş daha çok TİP-TKP çizgisinin etkisinde idi. 1980'de kapatılmadan önce işkolunun en büyük sendikası durumundaydı. Daha çok CHP çizgisini etkisinde olan Otomobil-İş ise 12 Eylül'de kapatılmadı. Türkiye Maden-İş'in üyeleri, başta Türk-Metal'e olmak üzere çeşitli sendikalara dağıldı. DİSK'in yeniden açılmasının ardından Türkiye Maden-İş ile Otomobil-İş birleşti. Bu iki sendikanın birleşmesiyle kurulan Birleşik Metal, Otomobil-İş'in üyelerine ve yeniden açılan T. Maden-İş'in ise parasına sahip oldu. Sendika içinde bugün yönetime muhalif olan şubeler vardır. Önümüzdeki aylarda yapılacak kongrelerde bu muhalefet ortaya çıkacaktır. Aslında bu iki kesim arasındaki farklılık politik bir farklılık değildir. Her iki grup içinde de eski TİP-TKP geleneğinden gelen, ya da CHP'li vb. vardır. Kapışma daha çok bir çıkar gruplaşması ve eski hesaplaşmaların sürmesi biçimindedir.

Sendikalara karşı tavrımız nasıl olmalıdır? Mafyalaşmış, işbirlikçileşmiş sendika ağalarına karşı alınacak tavır üzerine bir şey söylemeye

gerek yok. Bunların burjuvazinin işçi sınıfı içindeki uzantıları olduğundan hareket ederek gerekli politikalar geliştirebilir. Sorun daha çok belli oranlarda "öncü" konumunda olan ilerici, devrimci, hatta sosyalist olma iddiasındaki kesimle ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda oldukça aydınlatıcı bir değerlendirme, *Ekim*'in 15 Haziran tarihli 171. sayısında çıkan *"Sınıf Hareketi ve Siyasal Sınıf Çalışması"* adlı yazıda yapılmıştır. Sınıfın öncü kesimleri ile sürekli bir ilişki içine olan yoldaşlarımızın yaklaşımlarını mutlaka bu çerçevede belirlemeleri gerekir. Bütün sendikacıları bürokrat görüp, hiçbir değerlendirme yapmadan durmadan eleştirmek, bize yarar değil zarar getirir. Mümkün olduğunca bize sağlanabilecek imkanlardan yararlanmalı ve işçilerle ilişki kurabilmek, çeşitli platformlara katılabilmek için bunları değerlendirebilmeliyiz. Gerçekleştirdiğimiz çalışmalar, burada aldığımız mesafe bu kesimler üzerinde de bir basınç oluşturacaktır.

Öncü işçilerin devrimci politikaya ilgisi

Metal işçilerini sınıfın diğer bölümlerinden ayırarak politikaya ilgilerini incelemek garip gelebilir. Gerçekten de, burada bahsedilebilecek tek farklılık, metal işçilerine yönelik bir öncü kıyımın daha kapsamlı olmasından kaynaklanan farklılıktır.Ama bu konuya girmişken önce öncü işçi-politik etki ilişkisine değinmek yararlı olur. Öncü işçiler her zaman aynı zamanda politikleşmiş unsurlar olmayabiliyorlar. Hatta çoğu öncü işçi devrimci politikaya belli bir uzaklığa sahip oluyor. Devrimci anlayışlardan çeşitli nedenlerle etkilenmiş unsurlar ise diğer işçiler üzerinde bir ağırlığa sahip olmayabiliyor. Bu aslında sınıf mücadelesinin getirdiği, belli bir süreç sonunda gerektirdiği bir devrimcileşme ile çeşitli sosyal köken, etnik köken veya çevre ilişkilerinden gelen devrimcileşme arasındaki bir farklılıktır.

Sınıf mücadelesinin gelişmesi, emek ile sermaye arasındaki mücadelenin sertleşmesi ile öncü işçiler politik bir arayışa yönelme ihtiyacı duyuyorlar. Sorunların bir fabrikadan ya da sendikadan çözülemeyeceğini görmeye başlıyorlar. Ancak bu bir süreç işidir. Mücadelenin şu anki aşamasında bu kuşak büyük bir kıyım yaşamıştır ve yeni oluşan öncü kuşak henüz donanımdan yoksundur. Bakışını fabrikasından dışarıya çevirmekte zorlanmaktadır. Eski kuşaktan kalanlar ise daha çok yaşadıkları "ezilme korkusu"nu genelleyerek bunun üzerinden geri bir zemine yönelmektedir. Bunun üzerine inşa edilen reformist politikalar bu bakışlarını güçlendirmekten başka bir şeye yaramıyor.

İşçilerin politik yönelişini belirleyen önemli bir başka faktör de sosyal ve etnik köken, aile ilişkileri vb.dir. Buradaki politik etki sınıf mücadelesinin ya da daha doğru bir deyişle işçi hareketinin içinden gelmiyor. Bu işçilerin bir kısmı öncü özelliği taşıyabiliyor. İlişkileri ile, dayanışmalarıyla, sohbetleriyle diğer işçilerin önderliğini yapabilecek özellikleri olanlar öne çıkabiliyor. Ancak bu daha çok kişilikleri ile ilgili bir şey oluyor. Önemli bir kesimi dünya görüşü ile devrimci, yurtsever, sosyalist vb. olsa da diğer işçiler üzerinde bir etkileri olmuyor. Sıradan bir işçi gibi çalışmayı sürdürebiliyorlar, hatta sınıf hareketine ilgisiz bile kalabiliyorlar.

Metal işkolunda bu iki öncü kesim de karışık şekilde bir arada görülebiliyor. Birincisinin mücadele deneyiminin yetersizliği ve korkuları ile ikincisinin politik mücadele anlayışı belli bir noktada da kesişiyor. Birinci kesimin geriliği nesnel bir temele dayanıyor. Bunu anlamak daha kolaydır. İkinci kesimin geriliği ise geleneksel halkçı akımların politik mücadele anlayışının çarpıklığına dayanıyor. Buna göre, politik mücadele ile sendikal mücadele birbirlerinden tümüyle ayrıdır, devrimciler politik mücadele verirler. Sınıf hareketine belli bir küçümsemeyle bakmanın arkasında bu vardır. Böyle bir politik anlayıştan etkilenen öncü kesim de, sınıfın geriliğini gördüğünden, işçilerin gündelik mücadelesi ile devrimci politika arasındaki bağlantıyı öne çıkarmayı düşünmez. Politikayı fabrikada ya da sendikada verilen mücadelenin tümüyle dışında bir etki alanı üzerinden kurgulamaya çalışır. İyi ilişkiler kurduğu işçilerle politik tartışmalar yapar vb. Sınıf mücadelesinin bütünü üzerinden, iç bağlantıları ile politik boyutunu öne çıkarmak yerine, haklılık vb. temelinde söylemlere dayanmaya çalışır. Kullandığı araçlarda buna özgü araçlar olur.

Komünistler bu alışılmış tarzın dışına

çıkacak ve kendi anlayışlarına uygun, yani sınıfın ihtiyaçları, sorunları ile iç bağlantıları kurabilecekleri araçları yaratmakla yüzyüzedir. Örneğin Metal İşçileri Bülteni de, temel olarak böyle bir ihtiyacın ürünüdür.

Metal işçileri bülteninin işlevi

Komünistlerin sınıf çalışmasına bakışı yayınlarımızda ortaya konmuş durumdadır. Kısa bir süre önce legal basınımızda yer alan bir incelemede şunlar söylenmektedir: *"Komünistler bugün de **sendikal** temelde başlayan bir arayışın **bugünden devrimci politika** ihtiyacını doğurduğunu ve doğuracağını düşünüyorlar. Dolayısıyla, parti inşası adımı çerçevesinde, bugün sınıf sendikacılığının politik anlamı kritik önemdedir. Küçük-burjuva devrimci hareket sendikalist ufku çerçevesinde ve biçimselliğiyle, yapay-sendikal platformlar kurmayı temel sınıf sendikacılığı hattı sayıyor. Bu, parti ve sınıfın politik eyleminin öncesine dönemsel bir sendikal örgüt-politika koyma eğiliminin varacağı doğal sonuçtur. Komünistler ise, sınıf sendikacılığı alanında ara platformları kendi içinde yaratmak-yetkinleştirmekten öte bir kavrayışa sahiptirler. Böylece, kendilerini sendikalist platformdan ayırmaktan öte, sınıfa siyaset taşımanın suni-masa başı ara çözümlerinden de ayırmaktadır. Öncünün sendikal arayışını veri saymayan her türlü girişim, aynı zamanda, sınıf-dışı varoluş-kavrayışın da dışa vurumudur."*

Bültenin gerçek işlevi de kendini bu noktada gösterecektir. Bülten, sınıfın sendikal arayışlarına sınıf sendikacılığı çizgisi ile verilecek bir yanıtın yayın araçlarından biri olacaktır. İşçilerin sendikal bilincini ve perspektifini aşmasını, politik bir sınıf bilincine ulaşmasını hedefleyecektir. Bu çerçevede oluşturulacak platform ya da platformlar sınıfın, özellikle öncü işçilerin devrimci politikaya olan ve doğacak olan ihtiyacını karşılamaya dönüktür.

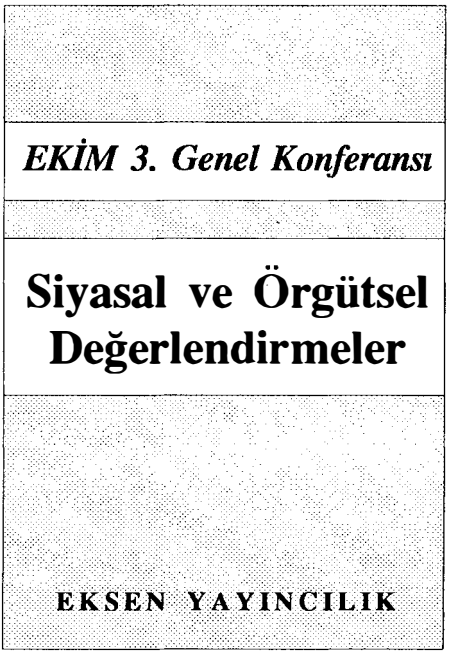
Sınıfın önündeki mafyalaşmış yapılar ancak çeşitli türden devrimci taban örgütlenmeleri ile aşılabilir. Sendika bürokrasisine karşı mücadele, ancak öncü işçileri bir araya getirecek ve sendikalar içindeki ileri unsurları bunun yaratacağı bir basınçla ilerletebilecek böylesi platformların kurulabilmesi ile mümkündür. Politikleşmiş bir işçi kuşağının yaratılabilmesi için sınıfın öncü kuşağının birleşebileceği, mücadelesini birleştirebileceği araçlar yaratılmalıdır. İşçi bültenlerine ve onunla bağlantılı çeşitli oluşumlara da bu gözle bakmak gerekir.

Sınıfın taban inisiyatifini geliştirmek için özellikle öncü işçilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir kürsü oluşturmak şeklinde bir yayın çizgisi izlemek zorundadır. Burada amacımız sınıfın öncü kuşağına yönelik bir yayın çıkarmak değil, öncülerin sınıfın daha geri kesimlerine hitap edebileceği bir yayın tarzı izlemek olacaktır.

Bülten aynı zamanda fabrika çalışmalarımızda sık sık yaşanan kesintileri engelleyebilecek, sürekliliği sağlayabilecek bir araçtır. Çalışmanın sürekliliği sadece ilişkilerin devredilmesi ile olmaz; asıl önemli olan, birikimin devredilebilmesidir.

Bültenler ile komünistler sınıf çalışmasında girdikleri yeni aşamayı somut araçlara dönüştürmüşlerdir. Şu ana kadarki gözlemlerimiz gösteriyor ki, bu araçlar çalışmanın hem yaygınlaşmasını hem de derinleşmesini sağlıyor ve gitgide daha çok sağlayacaktır.

Metal işkolundan komünistler

Mahalli Bildirilerden...

Sermayenin saldırıları karşısında sessizlik ölümdür!

Sermaye düzeni ekonomik ve siyasi krizin faturasını içeride işçi sınıfı ve emekçilere, dışarıda kardeş bölge halklarına ödetmenin saldırganlığı içerisindedir. İçerideki özelleştirme, taşeronlaştırma, işçi kıyımları, eşel-mobil, sefalet ücretleri saldırısının dışarıdaki ayağı Amerikan Emperyalizmi-İsrail Siyonizmi taşeronluğunda kardeş Kürt ve Arap halklarına dönük yayılmacı-saldırgan işgalci girişimlerdir. Son Güney Kürdistan (Kuzey Irak) işgalinin ardında, özgürlük ve eşittlik isteyen kardeş Kürt halkına karşı katliam hevesiyle birlikte yayılmacı, saldırgan, işgalci eğilimleri belirleyecidir. Ve laik pozlarındaki faşist ordudan "adil düzen" yalancısı gerici RP'ye, sosyal demokratlarından liberallerine kadar bütün düzen partileri gerçekte bir ve ortaktırlar. Çürüyen sermaye düzeninin çeteleşen Susurluk devletine sahip çıkmak, dışarda Amerika-İsrail taşeronluğunda kardeş Kürt ve Arap halklarına kan kusturma maceralarına girişmek, içeride işçi ve emekçilere dönük azgın bir saldırı programını uygulamak bunların ortak paydasıdır.

Bu şer cephesinin karşısında tek bir çıkış vardır. Hak ve özgürlüklerimiz için hakkını söke söke alan militan bir mücadeleye atılmak, hain sendika bürokrasisinden hesap sormak, sermayenin saldırılarına geçit vermemek!

İstanbul İl Örgütü'nün (Haziran '97) bildirisinden...

Haklarınızı almak için mücadeleye!

Vizon Tekstil işçileri,

Bitmek tükenmek bilmeyen mesailerinizin, bunca emeğinizin karşılığı neden yalnızca sefalet oluyor? Bir avuç sömürücü asalak, milyonlarca on milyonlarca işçi ve emekçiyi nasıl birer kişiliksiz köle haline getirip onları istediği gibi yönetebiliyor? Hiç düşündünüz mu?

Bu soruların yanıtlarını anlamak için dönüp kendi fabrikanıza, Vizon'a bakın. Çünkü yaşadığımız sorunların nedenleri de çözümü de orda saklı. Çünkü orada, bir sınıf olarak değil, tek tek sıradan bireyler olarak davranıyorsunuz. Çünkü, kurtuluşu-çözümü, örgütlü gücünüzle girişeceğiniz bir kavgada değil, iş değiştirmekte, sahte fırsatlardan yararlanarak sınıf atlama hayalleri içinde görüyorsunuz. Vizon patronu, bu zaaflarınızdan yararlanarak binbir türlü oyun eşliğinde onlarca arkadaşınızı işten atabiliyor. ...

Önüne geçmezseniz, bu saldırıların ardı arkası kesilmeyecektir. Hep birlikte karşı durmazsanız, her gün yeni arkadaşlarınız işten atılacaktır. Sıra bir gün size de gelecektir. Sermaye düzeninden ve patronlardan dilenerek kazanacağınız tek şey, boyunlarınıza geçirilecek kölelik halkasından başka bir şey olmayacaktır. Çeteleşen, mafyalaşan, çürüyen sermaye düzeninden ve onun sahibi patronlardan haklarınızı almak için, işyerlerimizden başlayarak örgütlenmek ve sınıfsız sömürüsüz bir dünya için kavgaya atılmaktan başka bir şansımız ve seçeneğimiz yoktur.

EKİM İzmir İl Örgütü'nün (Haziran '97) bildirisinden...

Sınıf birliğini ve örgütlülüğünü sağlamalıyız!

Habaş işçileri;

Bu kölece çalışma ve sefil yaşamın sorumlusu, kâr daha çok kâr ilkesi için her türlü insanlık dışı uygulamayı, onursuzluğu ve çürümüşlüğü elden bırakmayan sermaye sınıfı ve sermaye düzenidir. Ne var ki, bu beter koşulların sürmesinde bizim de payımız var. En başta, bir sınıf olarak çıkarlarımızın ve geleceğimizin ne olduğu, nerede olduğunu bilmiyoruz. Bu koşullardan kurtulmak istiyoruz, ancak, hiç de çözüm olmayan bireysel ve yanlış çözüm önerilerinin ötesini göremiyoruz. ... Kısaca, bir sınıf olduğumuzun bilincinde değiliz ve öyle hareket etmiyoruz. Sınıf birliğimizi ve örgütlülüğümüzü sağlayamadığımız için, gerçek gücümüzü göremiyor ve çözümü kendi dışımızda arıyoruz. Yani başımızda çalışan taşeron işçisine sınıf kardeşi gözüyle bakmıyor, patronun bizi idari kadro, personel, sendikalı-sendikasız, Türk-Kürt, Alevi-Sunni gibi sahte ayrımlar yaratarak bölmesine, gücümüzü zayıflatmasına izin veriyoruz. ... İşte bunun için emeğimizin karşılığını alamıyor, iş güvencesine sahip olamıyoruz. Yani insanca yaşayamamamızın tek nedeni, ezilen bir sınıf olarak örgütlenmememiz, patronlarla ve onların çürümüş düzeniyle kavgaya girmememizdir.

EKİM İzmir İl Örgütü'nün (Haziran '97) bildirisinden...

burjuvazinin bir diktatörlüğünü, sömürücülerin emekçi kitle üzerinde diktatörlüğünü temsil eden ***(burjuva)*** demokratik cumhuriyeti "genel halk iktidarı" olarak, genel demokrasi olarak ya da "saf demokrasi" olarak nitelemeye zorunludur. Scheidmann ve Kautsky'ler, Austerlitz ve Renner'ler (artık ne yazık ki Friedrich Adler'in de yardımıyla) bu yalanı ve ikiyüzlülüğü destekliyorlar. Buna karşılık Marksistler ve komünistler onu teşhir ediyor, işçilere ve emekçi kitlelere açıkça ve dobra dobra gerçeği söylüyorlar: demokratik cumhuriyet, Kurucu Meclis, genel seçimler vs. gerçekte burjuvazinin diktatörlüğüdür ve emeğin sermayenin boyunduruğundan kurtuluşu için, bu diktatörlüğün yerine ***proletarya diktatörlüğünün*** geçmesinden başka yol yoktur. Yalnızca proletarya diktatörlüğü, insanlığı sermayenin boyunduruğundan, burjuva demokrasisinin, bu ***zenginler için*** demokrasinin yalanından, yalancılığından ve ikiyüzlülüğünden kurtarabilir, yalnızca o, ***yoksullar için*** bir demokrasi kurabilir, yani demokrasinin nimetlerini ***gerçekten*** işçilere ve en yoksul köylülere açabilir, oysa şimdi (en demokratik -***burjuva***- cumhuriyette bile) emekçilerin büyük çoğunluğu bu nimetlerden ***gerçekte*** men edilmiştir.

Örneğin toplantı ve basın özgürlüğünü ele alalım. Scheidmann ve Kautsky'ler, Austerlitz ve Renner'ler, Almanya ve Avusturya'da şu anki Ulusal Meclis seçimlerinin "demokratik" bir şekilde cereyan ettiğine işçileri temin ediyorlar. Bu bir yalandır, çünkü toplantılar için en uygun binaların onda dokuzunu, kağıt stoklarının ve matbaaların vs. onda dokuzunu ***pratikte*** kapitalistler, sömürücüler, Junkerler ve spekülatörler ellerinde bulundurmaktadırlar. Kentte işçi, kırda yanaşma ve gündelikçi, gerek (saflarına ne yazık ki Friedrich Adler'in de geçtiği Bay Kautsky ve Renner'lerin koruduğu) "kutsal mülkiyet hakkı" tarafından, gerekse de devlet iktidarının burjuva aygıtı, yani burjuva memurlar, burjuva yargıçlar vs. tarafından demokrasiden ***fiilen*** dışlanır. Alman "demokratik" (burjuva-demokratik) cumhuriyetinde şimdiki "toplantı ve basın özgürlüğü" bir yalan ve ikiyüzlülüktür, çünkü bu ***fiilen, varlıklılar için*** basını satın alma ve ona rüşvet verme ***özgürlüğüdür, varlıklılar için,*** halkı burjuva gazete yalanlarını ağusuyla uyuşturma ***özgürlüğüdür, varlıklılar için,*** konakları, en iyi binaları vs. "mülkiyet"leri olarak ellerinde tutma özgürlüğüdür.

Proletarya diktatörlüğü, konakları, en iyi binaları, matbaaları ve kağıt depolarını emekçilerin yararına kapitalistlerin ***elinden alır.***

Bu, "genel", "saf" "demokrasi"nin yerine "bir sınıfın diktatörlüğü"nü geçirmek olacaktır, diye sızlanıyor Scheidmann ve Kautsky'ler, Austerlitz ve Renner'ler (yabancı düşüncedaşları Gompers, Henderson, Renaudel, Vandervelde ve suç odtaklarıyla birlikte).

Bu doğru değil, diye yanıtlıyoruz. Bu, (demokratik burjuva cumhuriyetinin biçimleri aracılığıyla ikiyüzlülükte gizlenen) burjuvazinin gerçek diktatörlüğünün yerine proletaryanın diktatörlüğünü geçirmek olacaktır. Bu, varlıklar için demokrasinin yerine yoksullar için demokrasinin konması olacaktır. Bu, bir azınlık için, sömürücüler için toplantı ve basın özgürlüğünün yerine, halkın ***çoğunluğu*** için, emekçiler için toplantı ve basın özgürlüğünün konması olacaktır. Bu dünya tarihi açısından demokrasinin dev bir ***genişlemesi,*** yalandan gerçeğe dönüşümü olacak; insanlığın, "en demokratik" ve en cumhuriyetçisi de dahil, her ***burjuva*** demokrasisini ***deforme*** eden ve sınırlayan sermayenin zincirlerinden kurtuluşu olacaktır, ve bu ikame esasen devletin sönüp gitmesinin biricik yoludur.

Bu hedefe bir sınıfın diktatörlüğü olmadan neden ulaşılamaz? "Saf demokrasiye neden doğrudan geçilemez? -diye soruyor burjuvazinin ikiyüzlü dostları, ya da onlar tarafından aptallaştırılmış naif küçük-burjuvalar ve darkafalılar.

Yanıtlıyoruz: çünkü her kapitalist toplumda ya burjuvazi ya da proletarya tayin edici öneme sahip olabilir, buna karşılık küçük mülk sahipleri kaçınılmaz olarak, "saf", yani sınıflar dışı ya da sınıflar üstü bir demokrasi düşü gören kararsız, güçsüz, aptal hayalciler olarak kalırlar. Çünkü bir sınıfın diğerini ezdiği bir toplumdan, yalnızca ezilen sınıfın diktatörlüğü sayesinde çıkabilir. Çünkü yalnızca proletarya, burjuvaziyi yenecek, onu devirecek durumdadır, çünkü kapitalizmin birleştirdiği ve "eğittiği" proletarya, küçük-burjuva koşullar içinde yaşayan emekçilerin kararsız kitlesini peşine takmayı ya da en azından "tarafsızlaştırmayı" başarabilecek tek sınıftır, çünkü sadece munis küçük-burjuvalar ve darkafalılar, sömürücülerin ***direnişini*** uzun süre ve şiddetle ***bastırmadan*** sermayenin boyunduruğunu silkip atma düşünü

(Devamı s.11'de)

Demokrasi ve diktatörlük üzerine

V.İ.LENİN

Berlin'de yayınlanan "Rote Fahne" ve Viyana'da yayınlanan Alman Avusturyası Komünist Partisi'nin organı "Weckruf"un Moskava'ya ulaşan bir kaç sayısı, bize, emperyalist haydutların savaşını desteklemiş olan sosyalizm hainlerinin, bütün o Scheidemann, Ebert, Austerlitz ve Renner'lerin, Almanya ve Avusturya devrimci proletaryasının gerçek temsilcilerinden layık oldukları reddiyeyi aldıklarını gösteriyor. 3. Enternasyonal'in yaşam gücünü ve gelişimini kanıtlayan bu iki organı hararetle selamlıyoruz.

Öyle görünüyor ki şu anda gerek Almanya'da gerekse de Avusturya'da devrimin ana sorunu şudur: Kurucu Meclis mi, Sovyet iktidarı mı? Müflis 2. Enternasyonal'in Scheidemann'dan Kautsky'ye tüm temsilcileri, Kurucu Meclis'i savunuyor ve bakış açılarını diktatörlüğe karşı "demokrasi" savunusu olarak adlandırıyorlar (hatta Kautsky işi "saf demokrasi"ye kadar vardırdı). Kautsky'nin görüşlerini, Moskova ve Petrograd'da yeni yayınlanan "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky" broşürümde ayrıntılı olarak inceledim. Şimdi artık, tüm ileri kapitalist ülkeler için fiilen gündemde olan tartışma konusunun özünü kısaca ortaya koymaya çalışmak istiyorum.

Scheidemann ve Kautsky'ler, kitleleri aldatmak ve *bugünkü* demokrasinin *burjuva* karakterini onlardan gizlemek için, "saf demokrasi"den ya da basitçe "demokrasi"den söz ediyorlar. Burjuvazi tüm devlet iktidarı aygıtını elinde tutmaya devam etsin, bir avuç sömürücü şimdiye kadarki burjuva devlet mekanizmasından kendisi için yararlanmayı sürdürsün! Burjuvazi bu türden koşullar altında gerçekleştirilmiş seçimleri, "özgür", "eşit", "demokratik", "genel" seçimler olarak göstermeyi elbette sever, çünkü bu sözler gerçeği gizlemeye, üretim araçlarının mülkiyetinin ve politik iktidarın sömürücülerin elinde kaldığını, bu yüzden, sömürülenler için, yani halkın muazzam çoğunluğu için gerçek bir özgürlükten, gerçek bir eşitlikten hiçbir şekilde söz edilemeyeceğini saklamaya hizmet eder.

Bugünkü demokrasinin burjuva ***karakterini*** gizlemek, bunu genel demokrasi ya da "saf demokrasi" olarak göstermek burjuvazi için avantajlı ve kaçınılmazdır, ve bunu tekrarlayan Scheidemann'larla Kautsky'ler, gerçekte proletaryanın bakış açısını bırakıp burjuvazinin safına geçerler.

Marks ve Engels, "Komünist Manifesto"ya Önsöz'ü son kez ortak imzaladıklarında (1872'deydi), işçilerin dikkatini özellikle, proletaryanın hazır (yani burjuva) devlet aygıtını basitçe ele geçirip kendi amaçları için kullanamayacağı, aksine onu paramparça etmek, yok etmek zorunda olduğuna çektiler. Dönek Kautsky, bu en önemli Marksist gerçeği işçilerden gizlediği ve Marksizmi temelden tahrif ettiği "Proletarya Diktatörlüğü" üzerine bir broşür yazdı. Ve Bay Scheidmann'larla ortaklarının bu broşüre ihsan eylediği övgü, doğal olarak, burjuvazinin ajanlarından bütünüyle hakedilmiş bir övgüdür.

Kapitalistler ve spekülatörler gaspederek biriktirdikleri "mülkiyet"leri ve "hazır" devlet iktidarı aygıtı üzerinde tasarrufta bulunmaya devam ederken, işçilerin ve tüm emekçilerin yalnızca kapitalist ücretli kölelikten dolayı değil, dört yıllık bir yağma savaşından dolayı da açlıktan öldüğü, soyulup soğana çevrildiği, mahvolduğu ve eziyet gördüğü yerde, saf demokrasiden, eşitlik, özgürlük, genellikten söz etmek, emekçilerle ve sömürülenlerle alay etmektir.

Bu, işçilerle, feodalizme kıyasla burjuva demokrasisinden olağanüstü bir tarihsel ilerleme olarak yararlanmak zorunda olduğunu, fakat bu arada bir an bile bu "demokrasi"nin burjuva karakterini, tarihsel sınırlılığını ve darlığını unutmamasını, "devlet"e "batıl inanç"ı paylaşmamasını, devletin sadece bir monarşide değil, demokratik bir cumhuriyette de, bir sınıfın bir başka sınıf tarafından baskı altında tutulma aygıtı olduğunu unutmamasını öğretmiş olan Marksizmin temel doğrularıyla alay etmek demektir.

Burjuvazi ikiyüzlülük yapmaya ve gerçekte

(Devamı s.23'de)